

„Hiteles volt például annak a fiatal lelkésznek a beszámolója, akit egy cigány falu határában azzal a céllal állítottak meg a helyiek, hogy ötezer forint »útdíjat« szedjenek be tőle. Ám aztán egyikük így kiáltott fel: »Hagyjátok, én ezt a csávót ismerem a börtönből!«” „Kaj si tyiro phral?” ➤ 3. oldal	„Egyre nagyobb ámulattal néztem a templomból vonakodva távozókat, és megsejtettem valamit az emberi lélek éhségéről és szomjúságáról.” Különös jelenség? ➤ 11. oldal	„A váratlan helyzetek mutatják meg leginkább, hogy mivel van tele a szívünk. A tanult igazság csak a komfortos helyzetekre jó. Valójában akkor mutatkozik meg igazi énünk, hitünk, amikor ránk lépnek, mint egy leejtett fogkrémestubusra.” Palackposta ➤ 12. oldal	Parókus társsá iktatott hitves ➤ 3. oldal Csikk a kopjafán ➤ 6. oldal Interjú Csányi Vilmossal ➤ 7. oldal Északi testvéreink terepén ➤ 8–9. oldal Gospel – magyarul ➤ 14. oldal Légy csendes szívvel! ➤ 15. oldal
--	---	--	--

ZSOLICZAI BALÁZS FELVÉTELE

Túlcsordulás

Képes krónika a Szélrózsa-utótalálkozóról

➤ **Meríts!** pólós fiatalok és mini Túlcsordulás-plakátok, templomi elcsendesedés és kávéházi zsvivaj, kerekasztal-beszélgetés és közös éneklés, elgondolkodtató előadás és felüdítő koncertélmény – múltba nézés, jelen levés és jövőbe tekintés. A tavaly nyári, fonyódligeti 9. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó utótalálkozóját február 16-án, szombaton tartották a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban.

Sopronból, Kőszegről, Kaposvárról, Békéscsabáról, Szegedről, Debrecenből, Albertirsáról érkeztek azok a fiatalok, akik – néhány budapesti érdeklődő mellett – már az utótalálkozó előestéjét is együtt töltötték a Rózsák terei evangélikus kollégium tornatermében. Mesterházy Balázs Szélrózsa-atyá köszöntése után Taziré-áhitattal hangolódtak a programra, majd az elcsendesedést követően – Csádó Balázs és Pongrácz Máté lelkészek vezetésével – nagyszabású kvízzjátékban mérték össze, ki ismeri közülük jobban a Szentírást, a Szélrózsát vagy épp a Magyarországi Evangélikus Egyházat. Az elmetorna fáradalmait végül a békéscsabai fiatalokból álló Anonimouse együttes korálfeldolgozósos, bulislágeres koncertjén pihenték ki.

Az előeste több mint félszáz résztvevőjéhez másnap aztán még körülbelül kétszázan csatlakoztak. A fasori evangélikus templomban a teológushallgatók zenekara biztatta közös éneklésre a jelenlévőket. A nyitóáhitatot Ócsai Zoltán pécsi lelkész, az első, 1996-os váraljai Szélrózsa ötlet- és házigazdája tartotta a „Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj” (Lk 6,45b) igéből kiindulva. (Áhítatának az EvÉlet részére átdolgozott szövege a 12. oldalon, a Palackposta rovatban olvasható. – A szerk.)

Az elcsendesedés után a résztvevők átvonultak a szomszédos gimnázium termeibe – kivéve azokat, akik a két Tízek-tag lelkész, Réz-Nagy

Zoltán és Smidéliusz Gábor U2-előadását és örömmelenését választották a programok közül.

A további helyszíneken Nyáry Krisztián Így szerettek ők – Magyar irodalmi szerelmeskönyv című kötetéről Laborczy Dóra újságíró beszélgetett a szerzővel, míg Kubiszyn Viktor, a Drognapló íróját Bedecs Réka teológushallgató kérdezte.

A tízórai falatokat dr. Fabiny Tamás, Gáncs Péter és Szemerei János kínálta. A Püspökdeesszert elnevezésű beszélgetésen az evangélikus fiatalok oldalának szerkesztői – Baranyay Zsófia, Gömbös Tamás és Györffy Lajos – a toleranciáról faggatták az egyházkerületek lelkészi vezetőit.

A különleges társasjátékok kedvelőit Szunyoghy Zsolt, a pestszentlőrinci gyülekezet tagja, a Magyar Társasjátékos Egyesület korábbi elnöke várta.

A lehetőségek piacán a Luther Kiadó, a Magyar Bibliatársulat és a Szentírás Szövetség kiadványaiból válogathattak az érdeklődők, illetve megismerkedhettek a Tamás-míse szervezőivel, és bepillantást nyerhettek az Ökumenikus Segélyszervezet munkájába. A nosztalgiázni vágyók visszaneézhatték a fonyódligeti találkozón készült képeket és videókat, a pszichodráma iránt érdeklődők pedig a láthatatlan színház és a KÖSZI (Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért) Mentactor interaktív színházi műhelyének programjain vehettek részt.

A dísztermet ebéd után „foglalhaták el” az utótalálkozó résztvevői. A Szélrózsa Band részben új felállásban, de a már jól ismert repertoárral és hangszereléssel nyitotta meg a délutáni programok sorát.

Kövesdi Miklós Gábor nyáron a KIE (Keresztyén Ifjúsági Egyesület) főhadiszállásán nevette meg a szomjoltás, éhségűzés, jóízű terefe-re mellett kacagásra is vágó kávéházazókat. Az utótalálkozón főműsor-időben, közvetlenül a Szélrózsa Band után, illetve az Amaro Del koncertje előtt lépett színpadra. A többek között Fábry Sándor gegcsapatát is erősítő író, humorista, műfordító öniróniát sem nélkülöző, bő félórás stand upjából utóbb – a tudósító megfigyelése szerint – a „Zöld gomb, PIN-kód, zöld gomb, amen” poént idézték a legtöbben.

Az Amaro Del, azaz „a mi Istennünk” zenekart a reformáció és tolerancia tematikus év jegyében hívták meg a szervezők. A tizennégy éve alakult formáció Kárpátaljáról érkezett; tagjai olyan cigány muzsikuskok, akik egyszersmind meggyőződéses keresztények is. Noha a zsúfolt teremben esély sem volt táncra perdülni, a székek alatt azért az első ütemektől kezdve ritmusra izegtek-mozogtak a talpak. A cigány népzenei hagyományokból táplálkozó, dzsesszel ötvözött dallamok persze nem az öncélú mulattatás eszközei voltak – az elhangzott dicséretek mind a Völegény iránt érzett szerelmükről tanúskodtak, így koncertjük egyben komoly bizonyosságtétel is volt.

A nap lezárásaképpen a résztvevők Mesterházy Balázs úti áldásával indulhattak haza – lélekben talán már a következő találkozást várva.

➤ Folytatás a 12. oldalon

Kacagás böjtidőben

■ LUPTÁK GYÖRGY

Hahó, Szerkesztő úr! Nincs itt valami tévedés? Itt valami nagyon nem illik össze! Na jó, egy mosoly még tán megfér az ember szája szegletében ilyenkor böjtben is. No de kacagni? Böjti szelek fújnak, Szerkesztő úr! Az asszonyok most újra fekete ruhákban sietnek a templomba. Most nem illik lakodalmakat tartani, sőt meg kellene kövezni azokat, akik ilyentájt bálokat szerveznek. Kacagás böjtben? Gondolni rá is szentségtörés...

Annyira sokfélék vagyunk. A böjt sokaknak a bánat, a kötelező szomorúság időszaka. Ők tán kötelező koplálásra, éhezésre gondolnak, pedig mi lehet ma egyáltalán kötelező?

A böjti időszak mifelénk mindig magával hozta az egész hetes elcsendesedés lehetőségét, az evangélikációt. Ha beköszöntött a böjt, minden este mentünk az imaházba, hallgattuk a neves vendég dörgedelmes, megtérésre hívó szavait. S ez így volt jó. Amikor Krisztus szenvedésére, kereszthalálára emlékeztet az ige, nem idegen ettől a nevetés? Persze, hogy az. De a böjti idő évről évre megújuló lehetőség is minden elveszettnek.

Isten megmenteni akar, szeretni akar, magához ölelni akar. S ha ezt az ölelést átéltem, létezhet-e ennél nagyobb öröm?

Egy óvónő így vallott pár éve, egy korábbi ProChrist evangélikáció után:

„Nekem ez a nyolc este olyan volt, mint egy tisztító fürdő, egy boldogságos tánc Jézussal. Minden este felkért, és én rábíztam magam, és csak forogtunk-forogtunk... Az összes téli bál, amin részt vettem, mit sem ért hozzá képest!

Tudod, én lassan haladok a hit útján. Sokszor hívogattak, mire meghallottam. Amikor megtapasztaltam Istent, sokáig mit sem tudtam Jézusról. Valami mentálhigiénés szakembernek, természetgyógyász bibliai alaknak véltem, akit kora természetfeletti hatalommal ruházott fel.

Nem tudom, hogy mikor dőlt meg ez a teóriám, de akkor fergeteges »szerelembe« estem vele! Az istentisztelet olyan volt, mint egy randevű, és mindent pótolni akartam, minél gyorsabban. Sokszor voltam türelmetlen, azt hittem, minden azonnal másképp lesz. De csak lassan, apránként változtak körülöttem a dolgok, ellentétben a belső világgal, ami hátraarcot csinált.

Azt hittem, hogy a hitre jutással megoldódott minden, s boldogan élek, míg meg nem halok. De a lánghatás után jöttek a hétköznapiak, és bedarált a gépezet. Olyan rutinból ment minden, és idővel egyre jobban hiányzott valami. Megrémültem, nem értettem. Aztán rájöttem, hogy ez tisztára olyan, mint a házasság! Megkötni könnyű, de megtartani... Tenni kell érte sokat: beszélgetni, időt és figyelmet adni, megérteni és leginkább nagyon szeretni. Mindenes-tül, feltétel nélkül. És akkor kegyelem van és boldogság.

Van, hogy Jézussal »ülünk a székéren, és kacagva gurulunk le a hegyről«. Aztán jön a keserves út felfelé, és toljuk erőlködve.

A hitet ápolni, éltetni kell. Megkapni könnyű volt, de állandó gondozást igényel. Például ilyenekkel, mint a ProChrist. Erőt, szeretetet, közösségi élményt adott. Az első alkalom után elhívtam a kolléganőmet, és az együtt töltött órák valami olyan többletet hoztak a kapcsolatunkba, ami biztosan áldás lesz a munkánkban.

Része lettem valami nagy Egésznek, amit olyankor érzek, ha a nyári csillagos eget bámulom. Porszem vagyok, mégis pótolhatatlan.

És most a »tánc« után ülünk Jézussal a székéren, és kacagva gurulunk le a hegyről!

S ott járja az örömtáncot a báránya után hegyet-völgyet bejáró pásztor, az elgurult pénz miatt házát kisőprő asszony és az elkőborolt fiát naponta hazaváró apa...

A szerző evangélikus lelkész, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

Igehirdetés 8 napon át – műholdon keresztül

ProChrist-sajtótájékoztató

➤ A ProChrist fő előadójának személyes részvételével tartott sajtótájékoztatót múlt csütörtökön a műholdas evangélikációsorozat magyarországi szervezőbizottsága a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában. Ulrich Parzany délután – Evangélikáció és Európa címmel – előadást is tartott, melyben további műhelytitkokat is elárult a március 4. és 11. között immár ötödik alkalommal megszervezendő nyolcnapos ökumenikus sorozatról. A nyugalmazott német evangélikus lelkész a kilencvenes évek eleje óta áll a ProChrist mozgalom élén, 1995-től pedig az alkalmak igehirdetője.

➤ Folytatás a 4. oldalon

Oratio œcumenica

Urunk! Hálát adunk neked azért, hogy hozzád mindig fordulhatunk imádságunkban. Jó tudnunk azt, hogy te ismered életünket, látod, mennyi szenvedés vesz körül bennünket. Magunk is a bajok tengerén hánykódunk. Tele van életünk testi-lelki gondokkal, törésekkel és csalódásokkal. Törekeny életünket most leteesszük eléd. Nem hozhatunk mást, csak azt, ami a miénk: vétkeinket, féltelmeinket, ürességünket. És kérünk: te töltsd fel üres szívünket, és szabadíts meg mindattól, ami töled elválaszt bennünket.

Együtt kérünk most: „Emlékezzél meg, Urunk, irgalmadról és kegyelmedről, mert azok öröktől fogva vannak.”

Urunk! Áldott légy kegyelmed sok-sok jeléért, amelyekkel kíséred életünket, hogy ne csak nyomorúságunkra és bajainkra nézzünk. Hálát adunk azért, hogy van mire visszatekintenünk, hogy kegyelmed gazdagságát és irgalmadat eddig is megtapasztalhattuk életünkben. Kérünk, segíts, hogy bizalommal tudjunk előre is tekinteni, hogy erőt tudjunk meríteni megváltó szenvedésedből, és így tudjuk szolgálni neved dicsőségét mindannyian ott, ahová állítottál minket.

Együtt kérünk most: „Emlékezzél meg, Urunk, irgalmadról és kegyelmedről, mert azok öröktől fogva vannak.”

Istenünk! Köszönjük, hogy javunkat akarod, és mindent megtettél üdvösségünkre. Kérünk, adj több kitarást és erőt, hogy benned bízva, csendben viseljük a nehézségeket, és felelősen éljünk a nekünk adatott lehetőségekkel. Add, hogy Jézus Krisztus Urunkban meglássuk üdvösségedet és a te örök akarodat, mellyel üdvösségre hívsz, és azt szeretnéd, hogy mindannyian áldjunk és dicsérjünk téged már itt, földi életünkben.

Kérünk, terjeszd ránk áldásodat, hogy az az áldás, melyet egykor a hívők atyjának, Ábrahámnak adtál, és amely Jézus Krisztusban teljesedett ki immár mindenkire ezen a világon, rajtunk keresztül is terjedjen tovább a földön.

Együtt kérünk most: „Emlékezzél meg, Urunk, irgalmadról és kegyelmedről, mert azok öröktől fogva vannak.” Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Alig van nehezebb, mint saját akaratunkról letéve mindent Istenre hagyni. Ez mutatja, hogy milyen felséges és szükséges imádság a *Miatyánk* harmadik kérése, s mennyire teljes komolysággal és teljes szívvel kell azt imádkoznunk. Mert bizony igen nagy dolog megoldókölni a mi akaratunkat, hogy egyedül Isten akarata legyen. Bűnvallomás ez arról, hogy te nem tudod véghezvinni Isten akaratát, és könyörgés azért, hogy Isten kegyelme bocsássa meg tehetetlenségedet, s adjon erőt megcselekvésére. Hogy Isten akarata megtörténjék, a mi akaratunknak meg kell törnie. Mert e kettő egymás ellen van.”

➤ Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

BÖJT 2. VASÁRNAPJA (REMINISCERE) – ÉZS 42,1–4

A törvény célja

A Második (Deutero-) Ézsaiásként számon tartott próféta az Úr Szolgájának küldetését mindenekelőtt a törvény hirdetésében látja. De ezzel nem éri be, és hozzáteszi: az Úr Szolgája érvényt is fog szerezni a törvénynek, és nemcsak a választott nép között, hanem az egész földön.

De ki is ez az *Úr Szolgája*? Prófétánál többnek kell lennie, hiszen a prófétáknak nem tisztük, hogy Isten törvényének és általában Isten igéjének érvényt szerezzenek. A próféta feladata, hogy Isten rábízott igéjét hirdesse és továbbadja azoknak, akiket Isten meg akar szólítani. Akár hallgatnak rá, akár nem, a próféta ezzel betöltötte feladatát. Második Ézsaiás azonban olyan Szolgáról jövendöl, aki nemcsak prédikál, hanem Isten törvényének az egész földön érvényt szerez.

Már az ószövetségi nép is érezte, hogy ez a Szolga titokzatos és egészen különleges személy, mert a törvénynek nem a minden időben elvárt módon, nem ítélettel fog érvényt szerezni. Hiszen azt mondja róla a próféta, hogy „*a megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölő méceszt nem oltja el*”. Aki ítélettel akar a törvénynek érvényt szerezni, az nem így viselkedik. Mert ahogy a későbbi fejezetekben (lásd Ézs 50. és 53. rész) kiderül, ez a Szolga inkább ártatlanul magára veszi a törvényszegők ítéletét, mint hogy őket tájtaná a ítélettel.

A próféta kimondatlanul is ráérez arra, hogy a törvény nem akkor érvényesül, ha a törvényszegők megbűnhődnek, hanem ha Istenhez térnek, és Isten akaratának betöltői lesznek. Mert ez a törvény igazi célja, és a megígért Szolga ezért a célért

áldozza majd fel az életét, és így hirdeti igazán a törvényt.

Nem tévedett tehát Fülöp apostol, amikor az úton hazafelé hintóján az *Ézsaiás könyvét* és abban is az Úr szenvedő Szolgájáról szóló részt olvasó etióp kincstárnok kérdésére – „*Kiről mondja ezt a próféta?*” (ApCsel 8,34) – Jézust kezdte hirdetni az íráshely alapján. És nem tévedett a korai keresztény teológia sem, amikor *Ézsaiás könyvének* az Úr Szolgájáról szóló jövendőléseit messiási próféciaként értelmezte. Hogy mindig minden részletében helyesen-e, az más kérdés.

De mi is a törvény valódi célja, és a Jézus személyében eljött Messiás hogyan szerez neki érvényt?

Luther a Házi postillákban olvasható, egyik mennybemenetel ünnepi prédikációjában ezt mondja: „A törvény nemcsak azt kívánja tőlünk, hogy külsőleg tisztességes és erkölcsös életet éljünk, és az általa előírt cselekedeteket véghezvigyük, hanem valódi, készséges és tökéletes külső és belső engedelmisséget is követel, amely szerint Istent teljes szívünkben kell szeretnünk, felebarátainkat pedig mint önmagunkat. Ennek alapján az emberek nagy többségének, ha ésszerűen gondolkodik, be kell ismernie, hogy erre bizony sosem törekedett teljes komolysággal, és még kevésbé cselekedte, sőt – miként a tapasztalat mutatja – igen gyakran ennek az ellenkezőjét művelte. Azok fölött, akik ezt belátják, a törvény rögtön kimondja az ítéletet: »Átkozott, aki cselekedeteivel a törvény minden igéjét be nem teljesíti!«

A törvény betű szerinti külső ér-

telmezése persze képmutató, elbizakodott, kevély »szenteket« nemz, akik számos nagy bűnüket nem érzik bűnnek, és nem is vesznek róluk tudomást. De én most nem róluk szólok, hanem azokról, akik a törvénynek nem a betűjét, hanem a szellemét nézik. Nekik ilyen következtetésre kell jutniuk: »Jaj neked! Te nem a császár ellen vagy valamelyik király ellen vétkeztél, nem is az ország kormányzója ellen, hanem a felséges örökkévaló Isten ellen! Az ő igéjét és parancsát nemcsak megvetetted, hanem egész életedben gonoszul és szántszándékkal ellene cselekedtél. Ezért ő nemcsak ideiglenes büntetést ró ki rád, hanem a pokol fenekén örökkön-örökké fog büntetni.«

Ily módon a törvény minden embert foglyul ejt, azaz megijesz, megátkoz és elkárhoztat. Rettenetes és elviselhetetlen fogság ez, amelyből senki ki nem szabadulhat. A kegyes és istenfélő szív mélyen átérzi ezt, miként több zsoltár is erről kesereg. A képmutató és durva, gonosz emberek tömegei is érezni fogják ezt egykor: ha nem ebben az életben, hogy kegyelmet nyerjenek és üdvösségre jussanak, akkor végórájukon, amikor örök gyalázat és kárhozat vár rájuk.”

Akiket a Szentlélek elhagy, azok válnak olyan képmutató, durva, gonosz emberré, akikről Luther beszél, akik csak haláluk óráján fogják tapasztalni, hogy a törvény nem őket igazolja másokkal szemben, hanem őket ítéli el és kárhoztatja.

Ezért jaj nekünk is, ha a törvény kötábláival mások kárhoztatásának eszközeként hadonászunk. Akkor a kötáblák végül ránk fognak lesújtani

A VASÁRNAP IGÉJE

ni átkukkal, és bennünket fognak kárhozatba taszítani.

Akik viszont Isten Lelkének segítségével, lelki módon értik a törvényt, azok lélekben nap mint nap tapasztalják, hogy a törvény őket ítéli el. De nem azért, hogy kétségbeesessenek, hanem miután rádöbbentek, hogy megváltásra szoruló, kárhozatot érdemlő bűnösök, a törvény ezzel a felismeréssel egyenesen Krisztushoz hajtja őket. Mert ez a törvény igazi rendeltetése!

Pál jól érti ezt, amikor a *Római levélben* (Róm 3,20) azt mondja, hogy a törvény a bűneink felismerését szolgálja, úgy, hogy valóban bűnné teszi a bűnt az életünkben. Olyanná, ami éget, mint a parázs! Amivel többé nem lehet együtt élni! Amitől sürgősen szabadulni kell! Amivel Krisztushoz kell menekülnünk, mert egyedül nála van a szabadulás.

A próféta által az Úr Szolgájának nevezett Messiás, Jézus, az Isten Fia – aki „*nem kiált, nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán. A megrepedt nádszálat nem töri össze, a füstölő méceszt nem oltja el*” – nem kívül, az utca zajában, hanem a szív belső csendjében szerez érvényt a törvénynek: a törvény által életre kelti és égető parázzsá teszi szívünkben a bűnt, hogy miután a bűneink okozta gyötrelmünkkel hozzá menekülünk, a vele való közösségben megszabadítson bűneinktől, és Isten gyermekeivé teremtsen újjá, akik elen már nincs törvény, mert abban lelik örömeiket, hogy engedelmesen cselekszik Isten akaratát.

■ VÉGHELYI ANTAL

Istentisztelet-előkészítés és énekválasztás Szombathelyen

► **Hetilapunk *Liturgikus sarok* rovatában már többször hírt adtunk a szombathelyi istentiszteleti élet fejlődéséről és gazdagodásáról. A *Cantate* rovat alábbi írása az egyházzene felől közeli meg ugyanazt a témát.**

A *Liturgikus könyv* (LK) bevezetését megelőzően tudatosan vállaltuk a próbagyülekezeti státust. Kezdetől fogva törekedtünk arra, hogy az új istentiszteleti formák mindegyikét kipróbáljuk, és istentiszteleti életünkbe fokozatosan beépítsük. Ma elmondhatjuk, hogy mindegyik istentiszteleti formát használjuk, sőt az LK második kötetében megjelenő kazuális istentiszteleti rendeket is átvettük.

Vasárnap reggel mindig *úrvacsorás istentiszteletet* tartunk, amelyen az LK énekverses rendjét gyakoroljuk, de a *Kyrie* bővített formáját énekeljük a lelkészek vezetésével. A liturgikus kórus havonta egyszer és ünnepeinken szolgál zsoltárok és más liturgikus tételek éneklésével. Az énekválasztások során törekszünk arra, hogy megteremtünk az összhangot az ajánlott énekek, illetve a kántorok – *Lakner-Bognár Nóra* és *La-borczy Erzsébet* – által kiválasztott darabok között. A vasárnapi istentiszteleteken előre beosztott lektorok szolgálnak, és az úrvacsora előkészítésében is részt vesznek.

A reggeli istentiszteletet követi a *családi istentisztelet*, amelyen egyre

nagyobb számban jelennek meg a családok. Itt az LK családi istentiszteleti rendjét követjük, a zenei anyag azonban jórészt ifjúsági énekekből áll, amelyeket zenekar kísér zongorával, gitárral, fuvalával és basszusgitárral. Ez a gyakorlat is eloszlatja azt a né-melyek által terjesztett tévhitet, hogy a gazdagodó liturgia ellentétben áll a kortárs, fiatalos vagy alternatív istentiszteleti formákkal. Ezt támasztja alá az utóbbi években Szombathelyen és Vas megye más gyülekezeteiben egyházmegyei szinten szervezett *Tamás-misék* sorozata is.

Gyülekezetünkben a hét derekán, rendszerint szerdán, *hétközi istentiszteletet* tartunk. Ennek a rendje változatos. Rendszeresen használjuk az énekeskönyv 17-es rendjét és a *Gyülekezeti liturgikus könyv* (GyLK) áhítat- és istentiszteleti formáit. A GyLK szép rendjeit (*Krisztus-dicséret*, *Luther-litánia*) gyakoroljuk intézményeink áhítatain és testületi gyűlések elején.

Az egyházi esztendő nagy ünnepei előtt a hétközi istentisztelet keretén belül adventi és böjti *vesperást* tartunk kórusunk szolgálatával. Húsvét ünnepe *hajnali istentisztelettel* kezdődik: felnőttek keresztelezésével vagy kereszteleésre való emlékezőssel. Karácsony nyitánya az *éjjeli istentisztelet*, amelynek keretében a *liturgikus rendet* használjuk orgonakiséret nélkül. Ilyenkor az ősi gregorián dallamok segítenek minket abban, hogy elmerüljünk az inkarnáció titkában. A liturgikus rendet énekeljük Cantate vasárnapján is.

A gyülekezet nem feledkezik meg az apostolok és evangélisták neves napjairól sem, amint *Keresztelő János* születéséről (június 24.) és *Mihály arkangyal* ünnepéről is megemlékezünk. Mintegy szombathelyi specialitásként november 11-én a Mártonok ünnepét is megtartjuk, amikor *Szent Mártonra* – Savaria szülöttére, a diakónia ikonjára – és a reformátor *Luther Mártonra* mint Krisztus tanítványaira együtt emlékezünk.

A konfirmációt ősszel tartjuk, Mihály főangyal és a Reformáció ünnepe közé eső időszakban. Természetesen az iskolánk és gyülekezetünk *tanévnyitót* (*Veni Sancte*) és *tanévzárót* (*Te Deum*) istentiszteletét is alaposan előkészítjük, amint az néhány éve a Magyar Televízió közvetítésében is látható volt.

Az istentiszteleten a lelkészek szerepe is jelentős, az adott alkalom felelőse általában az igehirdető, aki egyeztet a kántorokkal, az egyházfival és a lektorokkal. Az igehirdető – kevés kivétellel – a perikóparend alapján készül; a prédikáció hanganyaga felkerül a honlapunkra. Ha mindhárom lelkész jelen van az adott istentiszteleten, akkor mindannyian szolgálnak is. Egyikük végzi a gyónást és a bevezető részt, hozzá csatlakozik a *Kyrie* éneklésekor az igehirdető, és felváltva énekelik a bővített *Kyriét*. Az igehirdető az igei liturgia kezdetétől vezeti a liturgiát az igehirdetés végéig, tehát a lelkészek váltják egymást az oltári és az ambótlól végzett szolgálatban.

CANTATE

A két lekción lektorok olvassák, egyikük vezeti a hitvallást (*Apostoli* vagy *Niceai hitvallás*), és mindketten mondják a könyörgéseket. Három lelkész szolgálata esetén a harmadik lelkész az úrvacsorai liturgiát vezeti albában stórával. A másik két lelkész talárban stórával szolgál. Az úrvacsorai liturgia idején minden lelkész az oltártérben van, és együtt mondják a szerzetési ígétet, majd a *Pax* tételnél kilépnek az oltártérből, és a gyülekezet tagjaihoz fordulnak a békesség jelével.

Az úrvacsorát kétféleképpen osztjuk: az ostya merítésével és hagyományos módon. Nagy tömeg esetén az egyik lelkész kilép az oltártérből, és ott osztja az úrvacsorát. A lelkészek – e sorok íróján kívül *Torma-Hasza Mónika* másodlelkész, *Papp Judit* beosztott lelkész – összehangolt munkája és feladatmegosztása szimbolikus tartalommal bír a gyülekezeti és istentiszteleti életben. Említésre méltó még az egyházzenei és jótékonyági koncertek sorozata.

Célunk, hogy egyházunk liturgikus megújulásának műhelyeként végezzük szolgálatunkat; ez reményeink szerint kihat más gyülekezetek életére is. Az istentisztelet a Krisztussal való találkozás legvalószínűbb alkalma, nekünk pedig arra kell törekednünk, hogy gazdag liturgikus örökségünket hétről hétre felragyogtassuk, és a Szentlélek magával ragadó jelenléte hitükben erősítse gyülekezetünk tagjait.

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

Megújuló régi szolgálat Budahegyvidéken

Keczkó Szilvia iktatása

► **Lila helyett piros terítő díszítette az oltárt böjt első vasárnapján, február 17-én a budahegyvidéki evangélikus templomban. Mind ez nem egy tréfás kedvű egyházfi csínyének volt betudható, hanem a délutáni iktatási istentiszteletnek, amikor is *Bence Imre esperes* – a gyülekezeti közgyűlés egyhangú döntésének eleget téve – beiktatta parókus lelkészi állásába a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközségben beosztott lelkészként hetedik éve szolgáló *Keczkó Szilviát*.**

Az ünnepi alkalmon az esperes a hét igéje, a 91. zsoltár alapján arról szólt, hogy Isten semmilyen körülmények között nem hagy el bennünket. Még akkor sem, amikor elfáradunk, megtörünk, és a személyes, szívünk mélyéről jövő imádságokat gépiesen elhadt szövegek váltják fel ajkunkon. A „rég-új” szolgálatba elinduló lelkésznek nem az ad bátorítást, ha irracionális ígéretekkel halmozzuk el, hanem az az ígért, hogy Isten velünk van az irracionális helyzetekben is. „Kedves Szilvia! Erősítsen, hogy van megmentőd!” – hangzott az esperesi felszólítás. *Fabiny Tamás* püspök rövid igei köszöntésében Ézs 66,13-at idézte: „*Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket...*” Egyházunknak értéke, hogy nőket is felszentel szolgálatra, és ezáltal teret ad az ige női szemmel való tanulmányozásának, amely sok új szemponttal gazdagítja hitéletünket. Szilvia fiatal, háromgyermekes édesanyaként, hűséges feleségként és elkötelezett keresztyénként már eddig is tanúbizonyságát adta annak, hogy „nőies” igelátására szükség van.

Az ünnepélyes beiktatás, illetőleg a jelen lévő huszonhárom szolgatárs áldása és a *Confirma* után Keczkó Szilvia parókus lelkészként első ízben állt a számára jól ismert szószékre. Róm 8,28 alapján megfogalmazott biznyságtételében

a lelkész felidézte azt a napot, amikor – éppen nyolc éve – elsőszülött gyermeküket háromnaposan hazavitték a kórházból. Ahogyan akkor is, a mai ünneppel is új életszakasz veszi kezdetét, és újabb nagy felelősséggel bízta meg Isten – mondta. Saját bevallása szerint Isten éppen azt a területet erősítette meg benne, amelytől egykoron idegenkedett: a gyermekek közötti szolgálatot... A kicsinyek között ülve, őket Isten igéjére tanítva az lehet a reménységünk, hogy

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

az elvetett mag a maga elrendelt idejében kihajt, és beérik a gyümölcs.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlést *dr. Vidovszky István* felügyelő vezette. A köszöntések között több ízben is megszólalt a gyülekezet énekkara, amelynek kíséretéből az egyházközség vezető lelkésze, *Keczkó Pál* ezúttal egy cajon dobbal vállalt részt.

Keczkó Szilvia evangélikus ösök több generációjával a háta mögött ment a teológiára. Itt találkozott az ugyancsak teológus-lelkész szakon ta-

nuló későbbi férjével. Egyetemi tanulmányaiknak egyszerre értek a végére, és ettől kezdve – házaspárként – lelkészi pályájuk fej fej mellett haladt. Hatodévüket egy időben, bár más-más budai gyülekezetben (Budavárban, illetve Budahegyvidéken) töltötték, s 2004 júliusában együtt állhattak meg Vácon az oltár előtt ordinációjuk alkalmával. Közös kezdték meg beosztott lelkészi szolgálatukat Pilisen, ahonnan két év múltán kerültek jelenlegi szolgálati helyükre, Budahegyvidékre.

A következő – egy evangélikus lelkész életében fontosnak számító – mérföldkőnél azonban Szilvia nem tarthatta a lépést férjével: a párokusi alkalmassági vizsgálat az ő esetében hat esztendő várattott magára, hiszen egy másik, nemcsak feladatot kapott, az anyai hivatást. Végül 2012-ben „eljött az ő ideje is”. Ezután már egy évet sem kellett várnia, hogy férje mellett az egyre erősödő és számos szolgálati területen aktív gyülekezet lelkészi vezetőjének tudhassa magát. ■ HHÁ

Konzultáció cigánymisszióról – kormányzati tisztségviselők részvételével

Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában egyházunk cigánymissziós stratégiájának megvitatására gyűltek össze lelkészek és nem lelkészek. A főleg Borsodra koncentráló, február 15-i megbeszélésen *Birkás Antal*, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának főtanácsosa és *Sztojka Attila*, a minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának főosztályvezető-helyettese is részt vett.

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Egyre inkább érzékeli a kormány is, hogy a romastratégiában döntő szerepet kaphatnak az egyházak. A kormányzati tisztségviselők hangsúlyozták, szükség van a munkájukra e területen is, és arra biztatták az egyházi vezetőket: ne tántorítsa el őket, ha támadásokat kapnak.

Mi lehet az egyház által adott többlet – a szociális segítségnyújtáson túl – ebben a szolgálatban? Elsősorban a tanítványságra való elhívás, másrészt pedig a meglévő keresztyén közösségekbe való integrálás, ahol nemcsak résztvevőként, hanem aktív szolgálóként is jelen vannak cigány testvéreink. *Györfi Mihály* nyírtelki evangélikus lelkész szavaival élve a misszió alapjai: megismerni, Krisztushoz szeretni, szolgatárssá fogadni. ■ HHA

„Kaj si tyiro phral?”

Ezeket a hasábokon néhány hónap alatt ezelőtt (*EvÉlet*, 2012. október 28.) *Borsod-hevesi mentőcsomag?* címmel beszámoltunk arról a kezdeményezésről, amely a nehéz helyzetben lévő egyházmegye megsegítését célozza. Most örömmel adhatom hírről, hogy számos ponton már működik ez a rendszer.

Mindenekelőtt törvényes választás nyomán beiktattuk az új esperest, *Buday Barnabást* és a régi-új felügyelőt, *Gyuris Miklóst*. Reménység szerint hamarosan feláll és felelősségteljesen működni kezd az egyházmegyei presbitérium is, továbbá végre zsinati küldöttek is lesznek a megyéből. Az egyházkerületi közgyűlés döntése alapján hárommillió forintot borsod-hevesi programok támogatására különítettünk el. Ehhez szükség volt a többi öt egyházmegye önzetlenségére is, hiszen az idén amúgy is szűkülő projektfinanszírozási keret mintegy felét egyetlen egyházmegyének szánjuk.

A belső pályázat első körében már gazdára talált közel kétfélmillió forint, és a még meglévő összeget is el kívánjuk juttatni azoknak a gyülekezeteknek, amelyek missziói és gyülekezetépítési célú programokat állítanak össze. (És nem utolsósorban van érdemi éves munkatervük, elfogadott zárszámadásuk, valamint rendben nyilvántartják a népmozgalmi adatokat.)

A tízpontos csomagterv többi eleme is megvalósulóban van, például több jelét látjuk országon belüli testvérgyülekezeti szerveződésnek, és örülünk annak, hogy a kormányzat által kiírt pályázatra az egyházmegye szinte minden gyülekezete adott be anyagot.

Szeretnénk más módon is támo-

gatni a borsod-hevesieket. Ahogy a munkaév elején a Miskolc melletti Mályiban tartottunk lelkészértekezletet, úgy május 11-én tudatosan Kazincbarcán rendezzük meg az egyházkerületi missziói napot, azt megelőzően pedig Eger ad majd otthont a közgyűlésünknek. Elődöm, *D. Szabó Imre* nyugalmazott püspök, aki évek óta nagy sikerrel szervez gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyamokat, vállalta, hogy a közeljövőben Miskolcon indít el egy kihelyezett tagozatot. Őszintén reméljük, hogy bőségesen lesznek olyan jelentkezők, akik tenni akarnak gyülekezetükért, egyházmegyéjükért.

Tudtuk, hogy az egyik legnehezebb feladat a kibontakozási programnak az a pontja, amely azt kéri az egyházmegyétől, hogy „tematizálja a roma lakosság körében végződött missziói munka lehetőségeit, konkretizálva azt az egyes gyülekezetek helyzetére”. Itt sem szeretnénk magukra hagyni a gyülekezeteket. Egyrészt *Szabó Lajos* rektorral arról egyeztetünk, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetem vállalja, hogy a teológiai képzésben tudatosan és feladatorientáltan foglalkozik ezzel a kérdéssel, másrészt az egyházmegye több lelkésze számára február 15-én konzultációt szerveztünk a cigányok közötti munka lehetőségeiről.

Tudjuk, hogy nem könnyű ez a szolgálat. Sok előítéletet és valós akadályt kell legyőzni. A beszélgetésben ezekről is őszintén szoltunk. Hiteles volt például annak a fiatal lelkésznek a beszámolója, akit egy cigány falu határában azzal a céllal állítottak meg a helyiek, hogy ötezer forint „útdíjat” szedjenek be tőle. Am aztán egyikük így kiáltott fel: „Hagy-

játok, én ezt a csávót ismerem a börtönből”

Egy másik lelkész arról számolt be, hogy a kórházi lelkigondozást alaposan át kellett szerveznie, mivel a romák – hagyományaik szerint – tömegesen, nagycsaládban látogatják betegeiket...

Csak a cigányokat közeletről nem ismerők borzadtak el azon, hogy bizonyos családokban a pici babát a kutyá csecsére teszik, hogy onnan szopjon. A beszélgetésben egyszerre érintettük a romáknak a mélyszegénységgel és a bűnözéssel kapcsolatos riasztó adatait.

A kiút keresésében sokat segített, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériumának két munkatársa is közöttünk volt: *Birkás Antal* főtanácsos és *Sztojka Attila* főosztályvezető-helyettes. Ők egyrészt annak a rosszul értelmezett szociálpolitikának a hibáira mutattak rá, amely nem veszi figyelembe a fenntarthatóság és az inkulturáció szempontjait. Való igaz, hogy az etnobiznisz, továbbá önjelölt jogvédők ámitásai is sokat ártottak a cigányok ügyének.

Az ő előterjesztéseikből és a romák közötti munkában járatos lelkészek beszámolóiból viszont megismerhettünk néhány sikeres projektet. Ilyen például a szociális földprogram, amelynek keretében cigány családok földet, vetőmagot vagy kisállatot kapnak, azzal a céllal, hogy idővel – megfelelően irányított és támogatott gazdálkodással – el tudják látni magukat és környezetüket. A *Györfi Mihály* nyírtelki lelkész által irányított ilyen program a termelőket és a fogyasztókat összekapcsoló *Luther market* egyik bázisaként szolgál.

Megismertük továbbá a „biztos

kezd” nevű támogatási formát vagy a tanodák működését, amelyekben az a közös, hogy a cigányok életformájához, családi viszonyaihoz igazodva kínálnak segítséget szociális és tanulmányi ügyekben.

Egyetértettünk abban, hogy mindennek az alapja valódi közösség megteremtése. Ennek – és a munkának, illetve a tanulásnak – a hiánya ugyanis unalmat eredményez, ami könnyen torkollik bűnözésbe.

Nemzetközi kitekintésben felhívhattam a figyelmet arra is, hogy számos testvéregyház és a Lutheránus Világszövetség is mind nagyobb érdeklődést mutat a romák között végzendő, a térségben elengedhetetlen szolgálat iránt. Még az Egyesült Államokból is érkeztek olyan evangélikus fiatalok, akik önkéntesként a magyarországi cigányok között kívánnak egy évet eltölteni.

A romák közötti egyházi jelenlétnek is különféle formái vannak. Volt, aki a hangsúlyt a szociális segítségre, más a tanításra, ismét más a hitbészítésre tette. Vallom, hogy ezek a formák jól megférnek egymással.

Bakay Péter, egyházunk cigányügyi referense úgy fogalmazott, hogy a hitre jutással a cigányok generációkat tudnak előre lépni. Ennek nem elmentmondva az egyik borsodi lelkész azt mondta, hogy szerinte a helyi közösségek nehezen fogadnák el cigányok csatlakozását hozzájuk. Ennek kapcsán azt hangsúlyoztam, hogy az *Apostolok cselekedeteiben* nemcsak Saul-Pál, hanem a damaszkuszi gyülekezet megéréséről is olvasunk. A gyülekezet tagjainak ugyanis azt kellett átélniük, hogy korábbi ellenségük lett a közösség tagja. Nekik is le kellett győzniük ellenérzésüket. Ahogyan ők

ÉGTÁJOLÓ

Isten Szentlelke segítségével ellenségből testvérré lettek, úgy találhatunk mi is egymásra azokkal, akiktől korábban, nem ok nélkül, bizony féltünk.

Erre a helyzetre tekintve is lehet idézni egy, az eredeti összefüggés szerint a zsidók és a pogányok viszonyára utaló újszövetségi ígét. Ezért is prédikáltam a nyíregyházi roma szak-kollégium másfél évvel ezelőtti indulásakor Pál apostolnak erről a vallomásától: „*(Krisztus) a mi békességünk, aki a két nemzetiséget egyggyé tette, és az ő testében lebontotta az elválasztó falat, az ellenségeskedést...*” (Ef 2,14)

Írásom végén adós vagyok még a talányos címmel. Nyilván nem meglepő, hogy cigánynul van, mégpedig a borsodiak között leginkább elterjedt oláh cigány nyelven. Hogy mit jelent? Nem árurom el. Kérem az olvasót, hogy a megfejtéshez keresse ki a Bibliából 1Móz 4,9-et. Vedd és olvasd! Akinek van füle, hallja! Ne csak Borsodban.

■ FABINY TAMÁS

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Igehirdetés 8 napon át – műholdon keresztül

Folytatás az 1. oldalról

A mozgalmat Billy Graham amerikai baptista prédikátor indította útjára. A németországi felekezeti központi evangélizációs egyesület mára már Európa tizenhat országát köti össze. Magyarország tizenhárom évvel ezelőtt kapcsolódott a ProChristhez, a magyar szervezők idén tehát már ötödik alkalommal készülődnek a *Kétség és ámulat* mottóval meghirdetett rendezvényre. A gazdag programmal körített igehirdetések Németországból érkeznek műholdas kapcsolat útján. A közvetítések nem a valós időben, hanem egy nappal később érnek el hozzánk.

A Bálint-napi budapesti sajtótájékoztatót a magyar szervezőbizottság vezetője, Lupták György evangélikus esperes moderálta. Köszöntőjében röviden ismertette a felkészülés eredményeit. Idén összesen hetvenkét magyar gyülekezet vállalta a házigaz-

daságot, vagyis azt, hogy valamely közösségi helyiséget alkalmassá teszi a műholdas televíziós közvetítés vételeire. A német anyaegyesület támogatásának köszönhetően a különböző felekezeti közösségek huszonhat projektort vásárolhattak meg kedvezményes áron. A helyszínek száma alapján megállapítható, hogy Németország után hazánk kíséri legnagyobb figyelemmel az eseményt, jöllehet a vendéglátó magyar gyülekezetek között akad felvidéki, erdélyi, sőt vajdasági is.

Nyolc estén keresztül most a hétezer-ötszáz főt befogadni képes stuttgarti Porsche Aréna lesz az evangélizációs közvetítések színtere. Nem hagyományos istentiszteletre kell készülni, hanem színes alkalmakra – tudhatuk meg Parzanytól, akinek szavait Bukovszky Ákos baptista külügyi titkár tolmácsolta. Elhangzanak majd énekek és biznyságtéte-

lek, beszélgetni fognak híres és kevésbé híres hívó emberekkel. A ProChrist vendége lesz – többek között – Európa legnagyobb cipőkereskedel-

mi láncának vezetője, Heinrich Deichmann, valamint a Ratiopharm Gyógyszergyártó Vállalat tulajdonosának leszármazottja, Tobias Merckle, aki

szociálpedagógusként fiatalokú elítéltekkel foglalkozik egy büntetés-végrehajtási intézetben. Magyar felépők, biznyságtétevek ezúttal nem szolgálnak az alkalmakon.

„A nyolcnapos rendezvény célja, hogy az embereket egyenként nyerjük meg Krisztusnak” – mondta az esték igehirdetője.

Ulrich Parzany ez évben utoljára vállalja az igehirdetés szolgálatát, és – utat engedve a fiatalabbaknak – április elsejével lemond az egyesületben betöltött vezető elnökségi tisztségéről is.

Az egyházi vezetők jelenlétében tartott sajtótájékoztatón – az evangélikus MEÖT-főtitkár, dr. Fischl Vilmos mellett – egyházunk részéről Szeverényi János országos missziói lelkész volt még jelen. (Az estek programjairól további információkat a prochrist.hu oldalon olvashatnak.)

BALLA MÁRIA

Lupták György, Ulrich Parzany és Bukovszky Ákos

Házasság hete a Deák téren

GÁL EFRÁIM FELVÉTELE

Kiemelkedő médiafigyelem kísérte február 10–17. között a házasság hetének programsorozatát. Az írott sajtó, a különböző tévé- és rádiócsatornák összesen több mint háromszáz alkalommal adtak hírt a nyolc nap eseményeiről.

A hét ez évi arcai – a Várnagy Andrea, Farkas Zsolt zongoraművész házaspár – is többször vallottak a kamerák és mikrofonok előtt családi életükről, keresztény értékrendjükről; a Bálint-napot megelőző estén pedig együtt muzsikáltak a Boyzless Voice lánycsapat tagjaival a Deák téri evangélikus templomban összegyűlt, mintegy kétszáz fős gyülekezet előtt (*felső képiünkön*).

MOZSI GÁBOR FELVÉTELE

GÁL EFRÁIM FELVÉTELE

Másnap a házaspár önálló koncertet adott – *Szerelmi álmok* címmel – a szomszédos gimnázium dísztermében (*alsó képiünkön*). Ez alkalommal jelen volt a házasság hete központi rendezvényeinek fővédnöke, Herczegh Anita – Áder János köztársasági elnök felesége – is. A közönség ezúttal nemcsak Liszt-műveket hallhatott, hanem a művészekkel folytatott beszélgetésnek is részese lehetett: Radosné Lengyel Anna újságíró, rádióriporter, a Déli Egyházkerület felügyelője faggatta őket (*középső képiünkön*) a közös zenélésről, párkapcsolatuk kulisszatitkairól, de szó esett például Liszt megtéréséről is.

BPM

KÉSZÜLÜNK A MÁRCIUS 1-JEI VILÁGIMANAPRA!

Néhány tény Franciaországról

Az ideai imanapra való készülődést Franciaország bemutatásával folytatjuk. Rögtön felmerülhet a kérdés: milyen új információval szolgálhatnánk e cikkben, amelyről ne tudhatott volna már korábban is az olvasó?

Nos, talán mégsem árt újra felidézni mindazt, amit földrajz- és történelemórákon tanulhattunk e hatszögalakot formázó országról.

Franciaország kontinentális területe Európa nyugati felén mintegy 551 500 négyzetkilométeren terül el a Földközi-tengertől egészen az Északi-tengerig, a Rajnától az Atlanti-óceánig. A szárazföldhöz számítják Korfika szigetét is.

Az ország gyarmatosító múltja örökségeként Európától távoli, úgyne-

pok csúcsait találjuk. Itt emelkedik Európa legmagasabb pontja is, a 4808 méter magas Mont Blanc.

Az ország éghajlata is változatos, hiszen a déli vidék mediterrán klímájú, míg a nyugati partoknál óceáni, a magasban pedig a hegyvidékre jellemző időjárás uralkodik. A nagyvárosok vonzerejét a bővizű folyók, az esők által gyakran öntözött, burjánzó növényzet és a mérsékelt égöv adta kellemes meleg erősíti.

FRANCIAORSZÁG RÉGIÓI – FORRÁS: WIKIPEDIA

vezett tengeren túli megyékkel és adminisztratív módon függő területekkel is rendelkezik. Ezeknek a nagysága sem lebecsülendő: Guadeloupe, Guyana, Martinique, Reunion, Mayotte, Új-Kaledónia, Francia Polinézia, Saint-Pierre és Miquelon, Wallis és Futuna területe összesen mintegy 120 ezer négyzetkilométer.

Franciaország domborzata igen változatos. A tájak északon és nyugaton tengerparti síkságokká szelídiülnek, míg a keleti és déli-délkeleti vidékeket vadregényes hegyláncok (például a Francia-középhegység) borítják. Délen tör az ég felé a Pireneusok vonulata, az ország keleti-délkeleti határain pedig a Jura hegység és az Al-

Érdekes, hogy a mai Franciaország határai majdnem egybeesnek a történelmi Gallia területeivel. Egykor kelta törzsek éltek itt, majd az 1. században földjük a terjeszkedő Római Birodalom provinciája lett. Az őslakosság keveredett a rómaiakkal, és átvették a latin nyelvet is. A 2–3. század között pedig a kereszténység is elterjedt.

Az 5. századtól vált különösen is érzékelhetővé a frankok jelenléte, akiknek nevéből a „francia” elnevezés is származik. Az 5–9. század között az ország területe a Frank Birodalom részét képezte, amelynek legnagyobb uralkodója Nagy Károly volt. Utódai 843-ban a birodalmat három részre osztották, a nyugati részből, a Nyugati-Frank

Királyságból alakult ki Franciaország, amely nevét a mai Île-de-France tartományról kapta.

Vajon ma kik élnek az országban? Sokan Kanadához és az Egyesült Államokhoz hasonlítják Franciaországot, hiszen Európában erre a földre érkezett a legtöbb bevándorló. Az első századok keveredése után a 19. századtól kezdve további népcsoportok települtek be, csak a legismertebbeket említve: belgák, olaszok, spanyolok, portugálok, lengyelek, örmények, kelet-európai zsidók, Maghreb-népek, arabok, berberiek, fekete-afrikaiak és kínaiak. A hivatalos statisztika szerint a franciák aránya még mindig nyolcvannégy százalék, ám újabb és újabb bevándorlók érkeznek az országba, főleg a volt gyarmatokról, leginkább Algériából, Marokkóból, Tunéziából.

Marseille egyike azon városoknak, ahol a betelepülők próbálnak otthonra lenni. A kikötő közelében fekvő arab negyedben igyekeznek a bevándorlók segítségére lenni a Finn Lutheránus Misszió munkatársai is.

A Marhaban (arabul: Isten hozott) Központ, amely a főutca üzletei közt talán fel sem tűnik a látogatóknak, komoly forgalmat bonyolít le év közben. Franciaül még nem tudó asszonyokat tanítanak itt az ország hivatalos nyelvére, diákokat korrepetálnak, hogy behozhassák lemaradásukat az iskolában. A hivatalos kérvények kitöltésében is segítenek a központ finn és keresztény hitre jutott arab munkatársai, hogy a bevándorlók idejében kaphassanak letelepedési és munkavállalói engedélyeket.

A magyar Evangélikus Külmisziói Egyesület fiataljainak 2007 nyarán lehetőségük volt látogatást tenni a Marhaban Központban s ezt a szolgálatot testközélségből megismerni. Itt szembesültek azzal is, hogy – a francia törvények értelmében – tilos a bevándorlók nyílt evangélizálása. A misszió munkatársai nem beszélhetnek, nem taníthatnak Krisztusról. Még a Marhaban Központ falain belül is csak roppant óvatossággal, működési engedélyük kockáztatásával merik ezt megtenni. Hitükről valóban a hit cselekedetein keresztül tudnak biznyságot tenni. Úgy, ahogyan az idei világimanap mottója is utal rá: „...jövénnyel vonlat, és befogadtok...” (Mt 25,35)

B. PINTÉR MÁRTA

Jegyzetlapok

(Napló, 2013)

Kocsis Zoltán

vő szekértáboroknak el kell tűnniük. Valódi párbeszédnek kell elkezdődnie. A magyar kultúrában és tudományban azonnali változásra van szükség. Ezen kell a jövőben fáradoznia mindenkinek, a haza javára!

Etióp viselet

Etióp viselet. Kisfilm a távoli, szegény országról. A fővárosközeli faluban sok a turista, különös és egyszerű népviselete miatt. Egy olasz házaspár alkudik a kézzel szőtt, gyönyörű ruhaanyagra. A boltos mutatja, hogyan kell viselni, magára teríteni. „Hogy nézek ki?” – kérdezi a fiatal nő. „Mint Mária, mikor várta Jézust!” – feleli a társa mosolyogva. És megilletődve, csendesén állnak egymás mellett a fényes délelőttben.

Január 30. Déli forgatag a zsúfolt fővárosban. Nézem a sok lehajtott fejű embert. Fáradt férfiakat, idős nőket. Mondogatom magamban öreg festő barátom szavait: „Pusztulunk, elfogunk! A sok meg nem született gyermek itt kísért!” Ötszáz éve nincs jól a magyarság. Egymást érik a vereségek. Az igazi alkotóban ez mély sebet ejt, s nem engedi nyugodni. Nem statisztálhat ehhez új műveivel.

Jóban-rosszban. Megdőbbenve olvasom, hogy a világ legöregebb párja India fővárosában él. *Karam* és *Katari Chand* nyolcvanhét éve együtt.

Karam és Katari Chand

Fiatalon, szülői választásra keltek egybe 1925-ben, s az évtizedek alatt összecsiszolódtak, megszerették egymást. A januárban százhet éves férfi és százéves hitvese igyekeztek együtt lenni, mindenhová eljutni. És figyelni a másik örömére, bánatára, egészségére, kívánságára.

Lao-ce olvasása közben. Talán az is jelent valamit egy könyv megítélésében, hogy mennyit idézünk belőle, mi marad meg bennünk. A nagy ókínai gondolkodó – vagy ahogy hívták, az Őreg mester – műve: *Az Út és Erény könyve* (*Tao te King*) ilyen. Mindig megállít valami bölcs üzenet, útra való mondat.

Egyet gyorsan alá is húzok: „Az alázatosság abban áll, hogy elismerjük, bűnösök vagyunk, jó cselekedeteinket pedig nem érdemként tartjuk számon.” Megszívlelendő és ma is aktuális tanács. Különösen az utóbbi; azt bizony kevesen tartják be, sőt a legkisebb jóért is dupla fizetséget várnak.

Cseh Tamás 70. A magyar kultúra napján született. Talán ezért is feledkeztünk meg róla. Nem így az Országos Széchényi Könyvtár, ahol egész napos programmal emlékeztek a nem régen távozott jeles énekmondóra. A 20. század regösére, aki Bereményi Géza-szövegek megzenésítésével ajándékozott meg bennünket. Kevesen tudják, hogy titkos indiánéletet is élt Bakonybélben a nyári hónapokban. Igazi meglepetés volt képzőművészeti munkáinak, remek metszeteinek a kiállítása. Színházi felépéseinek rekvizitumai, plakátjai, lemezeinek eredeti kiadásai, kottái, kedves használati tárgyai...

Cseh Tamás

Cseh Tamás egész élete a szabadság felmutatása volt. Gitárjának minden hangja, énekének minden szava ezt erősítette meg, és rejtetten többet is. Nehéz, zsarnoki időkben is lehet – és kell is – teremteni, tenni egy- másért és a nagyobb közösségért: nemzetünkért!

Imádság. Egyre többször találok rá költők, írók, művészek segélykérésére. Van, aki egész életében egyedül küszködik, van, aki csak nagy bajában fordul az ég felé, végső elkeseredésben. A nagy filmrendező, *Andrej Tarkovszkij* halálos betegségének szorításában jegyezte föl naplójába: „Istenem! Ne ítélj el haragodban, ne büntess bosszúságodban, kegyelmezz, Uram, mert nem bírom tovább. Gyógyíts meg, Uram, mert teljesen összeroppantam, megrendült a lelkem, légy jó hozzám, szabadítsd meg a lelkem, légy a megmentőm, te irgalmas, mert a halálban ki emlékszik rád, a sírban ugyan ki dicsóít téged?”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Ünnepről ünnepre

Véget ért az EBBE őszi előadás-sorozata

► Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) 2012 őszén öt előadásból álló sorozatot indított, melynek fókuszában a zsidó ünnepek keresztyén jelentősége állt. A hallgatóság hónapról hónapra egyházunk országos irodájának földszinti termében gyűlt össze, csakúgy, mint az utolsó, összefoglaló és egyben záró alkalmon is Bálint-napkor. A tolmács *Tar Kata* volt, előadóként pedig ezúttal is *Avi Snyder*, a *Zsidók Jézusért* szervezet európai és magyarországi vezetőjét hallgathatták meg az érdeklődők (*képünkön*).

Kovács László lelkész köszöntő szavait követően az este imaközösséggel, illetőleg áhitattal kezdődött. Az elcsendesedés témájául *Avi Snyder Eszter könyvének* 3,1–5. verseit választotta, az Isten iránti hűség kérdéskörét helyezve a középpontba.

A sorozat záró előadása *A naptár többet mond, mint az idő* címet viselte. A zsidó kalendárium a résztvevők bevonásával táruult fel. Snyder a jelenlévőket végigvezette négy korábbi előadásának főbb csomópontjain, felelevenítette a hét ünnep elrendelésének okait, az ünnepek jelentését és Krisztusra mutató jelenségüket.

3Móz 23,5. verse szól a páska, héberül a *pészah* előírásáról. Ez az ünnep a megváltást, a „tulajdonosváltást” jelenti. Izrael a rabságból, Egyiptom hatalmából a Mindenható hatalma alá került, az áldozati bárány vére garantálta a mentességet a pusztító csapások ellen.

A niszán hónap – a Mózes törvénye szerinti első hó – 14. napját követő napon kell megtartani a kovásztalan kenyerek ünnepét. Ezután hét napon keresztül kizárólag kovásztalan kenyeret szabad enni. (A Bibliában a kovász a bűnt jelképezi, ezért kell a kovász fogyasztásától hét napon át tartózkodni.) A szabadításra is emlékeztet az ünnep, arra, hogy az Örökkévaló kiszabadította népet Egyiptomból.

Az első zsenge ünnepe a hét első napjára esik, közvetlenül *pészah* után. Jézus Krisztus feltámadása az első zsenge ünnepén történt. Krisztus Pál szavai szerint a feltámadott halottak első zsengeje (1Kor 15,20.23). Az első zsenge ünnepe előrevetíti a többi gyümölcsöt: Krisztus feltámadása által az öt követők feltámadását is.

A húsvét másnapja (az első zsenge bemutatása) után negyvenkilenc napra van pünkösd ünnepe. Héberül *savuot*, azaz a hetek ünnepe, amelyet az első zsenge ünnepétől számított hét hét múlva kell megtartani. Egyben az aratási ünnep kezdetét is jelenti, az első kéve bemutatásának a napja, és a *Tóra* adására is emlékeztet. A Krisztus feltámadása utáni első pünkösdön háromezer zsidó és prozelita tért meg, s részesült a Szentlélek ajándékában.

A *jom teruá*, a kürtzengés napja tisri hónap első napján van. Más néven *rós ha-sána*. Mózes törvénye alapján a páska ünnepe az év feje, és nem a jom teruá az év kezdőnapja. Az ünnep jelentősége, hogy felszólít a visszatérésre, a megtérésre. Isten sohasem hallgatott. Szólt a pátriárkák, a próféták és Fia, Jézus Krisztus által is, és szól ma is.

Tisri hónap 10. napjára esik *jom kippur*, az engesztelés napja. A főpap az évben egyedül ezen a napon ment be a jeruzsálemi templom szentélyébe, a kárpit mögé. Két áldozatot kellett bemutatnia: egyet magáért és családjáért, a másikat pedig a nemzetért. Mikor kilépett a szentélyből, a kárpit mögül, a nép tudhatta, hogy az Örökkévaló elfogadta a bemutatott áldozatot, ez volt a jel. Jézusnak is fel

kellett támadnia, hogy nyilvánlová legyen, Isten elfogadta az áldozatát a bűnök bocsánatára.

A *szukkot*, a sátrak ünnepe a pusztai vándorlásra emlékeztet. Az Örökkévaló a népét lázadozása ellenére is vezette a pusztában, úgy, hogy még a sarut is megőrizte lábukon. Szukkotkor hét napra kell sátorba költözni legalább az étkezések idejére. Ez az utolsó aratási ünnep. Kifejezi azt is, hogy Isten bevégzi a földön megváltó munkáját, és felállítja hatalmát

A SZERZŐ FELVÉTELE

mindenek fölött. Az emberekkel lakozik, leszáll a sátora (Zak 14,16).

3Móz 23 alapján még egy ünnepről beszélhetünk, egy nyolcadikról: a *sabb-átról*, a szombatról. A heti rendszerességgel megült ünnep ráirányítja a figyelmet arra, hogy minden teremtmény az Úrén, és ő a megváltás Istene, aki kihozta népet Egyiptomból, megváltotta őket a bűn és a halál kötelékéből.

Avi Snyder szólt arról is, hogy Isten három ünnep esetében (kovásztalan kenyerek ünnepe, pünkösd és a sátoros ünnep) rendelte el a Jeruzsálembé való felmenetelt. A hívó ember számára hordoz ez üzenetet: a kovásztalan kenyerek ünnepe a megszentelődést, az elkülönítést, a pünkösd az aratás kezdetét, a mezőre való kiküldetést, a sátoros ünnep pedig a végső aratást. Tulajdonképpen három kérdésre ad választ a három ünnep. A kovásztalan kenyerek ünnepe arra, hogyan kell a hívónek élnie. A pünkösd (*pentekoszté*) arra ad feleletet, mit kell tennünk, mi a feladatunk. Szukkot pedig arról beszél, mire kell néznünk, merre kell tekintenünk. Ezt fejezi ki Jézus tanítványaihoz intézett szavaival: „*Az aratni-való sok, de a munkás kevés: kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az aratásba.*” (Mt 9,37–38)

A Krisztus feltámadása utáni első pünkösd és az utolsó sátoros ünnep között élünk – fogta személyesebbre szavait az előadó. – Aki még nem adta át szívét az Úrnak, ahhoz három ünnep is szól: a páska, mely arra int, hogy rabszolgaságban élsz, és meg kell, hogy váltsanak. A kürtzengés ünnepe arra figyelmeztet: Isten nem hallgat az életedben. Az engesztelés napja pedig arra emlékeztet, hogy Jézus feltámadt a halálból. Ő él, és várja, hogy megbocsásson neked.

■ BALLA MÁRIA

Az elhangzott előadások írott változatát – a sorozat szervezőinek tervei szerint – kötetbe gyűjtve vehetik majd kézbe az érdeklődők.

ANDORKA ESZTER EMLÉKEZETE

Emlékezés Andorka Eszter evangélikus lelkészre (1970–2003)

2003 februárjában bénultan ültünk körben a földön egy szűk kis Moszkva téri lakásban – a pár nappal korábban gyilkosság áldozatául esett *Esztus* testvére és barátai, akik együtt jártunk vele gyerekbibliakörbe, gimnáziumba, kirándulásokra, táborokba. Gyerekkori barátaink közül ő lett a legkülöncebb.

Ő volt az a biztos pont számunkra, aki úgy élt, ahogy mi nem tudtunk élni: teljes odaadással tudott fordulni mindenki felé, aki elesett volt – állami gondozottak, mozgássérültek felé. Emellett mindig izgalmasak, inspirálóak voltak a gondolatai, és a tudományt is csak teljes hőfokon tudta művelni, az evangélikus teológia egyik nagy reménysége volt.

Elvesztettük ezt a biztos pontot, és elvesztettük gyerekkori barátunkat. Halála mindannyiunk életét megváltoztatta. Ha ma esettekkel találkozunk, azt kérdezzük magunktól: mit tenne Esztus? Ha a munkámmal foglalkozom, az jár a fejemben, hogy én is olyan odaadással akarom csinálni, mint ő.

Ez a Moszkva téri emlék megvilágosította számomra a tanítványok pünkösti élményét: értelmetlen halálának egyetlen értelme az lehet, ha minél többet meg tudunk valósítani abból, amiért ő élt. Halálának tizedik évfordulóján összegyűlve választottuk ki a „*Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet*” – *Andorka Eszter-émlékkönyv* című kötetből alábbi írását. Úgy érezzük, jól kifejezi életének egyik legfontosabb üzenetét.

■ KÉZDY PÁL

Csikk a kopjafán

Megemlékezés a lelkészről a sírjánál

laki más ugyanazzal a felháborodott mozdulattal nyúlt oda, hogy eltüntesse az oda nem illő piszkot, de most már mi szoltunk: „Hagyjad!”

Nem értettük a jelet, de egyértelmű volt, hogy a megszenteltnek és a profánnak ez a számunkra nehezen elviselhető kombinációja valamiért szándékos. Aztán a kicsit később a sírhoz érkező *Gizi* mesélte el, hogy a cigány kultúrában a halott hangsúlyosan jelen van a tárgyi javak megosztásánál. Emlékének ápolásához például hozzátartozik, hogy a borból az első kortyot a sírra öntik.

Amikor Esztus „fia” kijárnak a sírhoz, meggyújtanak Esztusnak is egy szál cigarettát, és hagyják a kopjafán elfüstölni: „Elszívunk Esztussal egy cigit” – mondják utána.

Mi énekeltünk, imádkoztunk, a sír pedig az a hely lett, ahol Esztus halála után tíz évvel is tanított valamit nekünk a hasonlóságainkról és különbözőségeinkről, a szokásaink ütközésének feszültségéről és a megértés feloldozó örömről.

■ RÉTHELYI ORSOLYA

Ledönteni a kirekesztés falait

Robi tizenhat éves mozgássérült roma fiú. Most végez a mozgássérültek általános iskolájában, továbbtanulásról, önálló munkáról és saját családról álmodozik. Mindenfelől falak tornyosulnak előtte: az utcákon fél a tolokocsijával közlekedni, az épületekbe nem tud bejutni a küszöbök miatt, az emberek szánakozva fordítják el tőle az arcukat, kapcsolatai az iskolabeliekre korlátozódnak. Szülei a vesztes szerepébe szorulva élik életüket, nemigen lehetnek segítségére. Lehet-e esélye kiteljesedett, alkotó életre, ahol harmóniában van egymással adás és kapás, ahol az ő létezése másoknak öröm és áldás lehet?

Nem lehetséges a világ gyógyulása anélkül, hogy ledöntenénk, lebontanánk a falakat, melyek kirekesz-

sokfélesége Isten ajándéka. Mindenképpen áldásnak kell tudnunk az etnikai és kulturális sokféleséget, még akkor is, ha ezt az áldást a történelemben oly sokszor átokká tette az emberi bűn. A kiszolgáltatottság semmiképpen sem Isten akarata, mindent meg kell tennünk ezért, hogy megelőzzük a fogyatékosok kialakulását. Feladatunk, hogy megteremtjük a sérült emberek esélyegyenlőségének feltételeit az iskolákban, a munkahelyeken és minden más területen.

Hinnünk kell azonban, hogy az emberek képességbeli sokfélesége ajándékká lehet számunkra. Egy Down-kóros éppen annyira Isten képe teremtett ember, mint én vagyok, Isten rá is éppúgy kincset bízott, mint énrám. Sőt: Jézus különösen is jelen

ményével. Ha egy cigány ember másféle életre törekszik, mint amilyen a szüleinek jutott, egyszerre kell megküzdenie az anyagi szegénységgel, a munkahelyi és iskolai diszkriminációval, a műveltségi hátrányokkal, az inségre és megvetettségre válaszul kialakított életstratégiákkal.

Hazánkban ma a romák több mint fele mélyszegénységben él. Bár nagyok a különbségek, és kialakulóban van a roma értelmiségi és vállalkozói réteg is, még nagyon távol vagyunk attól, hogy természetes legyen számunkra, ha a gyerekünk tanító nénije cigány.

Ahhoz, hogy egyházunk és gyülekezeteink lebontsák a kirekesztés falait, és befogadják a romákat, illetve a fogyatékkal élő embereket, alapvető szemléletváltásra van szükség.

szegényebbeknek – szolgálatára legyen. Nem az evangélikus romák sorsát, az egyházadót fizető fogyatékosok szenvedését fogják számon kérni rajtunk, hanem minden egyes lelket, minden szenvedést. Nem arra kell várnunk, hogy ők jöjjenek hozzánk segítségért, nekünk kell megteremtelnünk az utakat hozzájuk.

Példát mutathat nekünk néhány kezdeményezés, mint Sárszentlőrinc gyülekezetének roma népfőiskolája, munkahelyteremtő programjai. Iskolarendszerünk lassan kiépült, lehetne benne roma tehetség-gondozást végezni. Evangélikus óvodákat nemcsak a nagy gyülekezetek „saját gyerekeinek” kellene létrehozni, hanem olyan falvakban is, ahol az előregedő evangélikus lakosság rászoruló cigány népességgel él együtt. Ideje lenne elindítani egy evangélikus nevelőszülői hálózat kiépítését is: sok-sok sérült lelkű, szeretetre éhes cigány gyerek vár befogadó családra.

Továbbra is szükség van fogyatékosoknak létrehozott speciális intézményekre, különösen a családi jellegű otthonokra és az olyan, önállósdást segítő intézetekre, mint a Fébé piliscsabai mozgássérült-otthona. Ennél is fontosabb azonban az esélyegyenlőség megteremtése minden evangélikus intézményben és rendezvényen, munkaerő-politikánkban, épületeinkben. Ha minden óvodánkba felvennénk fogyatékos gyerekeket, minden iskolánkban tanulhatna mozgássérült vagy érzékszervi fogyatékos, ha lelkészeink és más munkatársaink közt is ott lennének a sérült emberek, akkor egyházunk valóban jel lehetne a világban, Isten újjáteremtő szeretetének jele. Szép példája volt mindezeknek a kismaroszi Szélrózsa találkozó sérült résztvevőivel és szolgálattelvőivel.

Nem könnyű a kizártakkal szolidaritást vállalnunk: valamennyien a kirekesztés falai közt nőttünk fel, félelmeket és előítéleteket hordozunk, közeledési kísérleteinket sutának

érezzük. A kirekesztettek is hosszú évek óta élnek e falak túloldalán, s nekik sem mindig könnyű hinni a mi felkínált barátságunkban. Kezdetnek elég talán egy-két tábortalálkozás, egy belőlük kifejlődő barátság. Ezek

Andorka Eszter

ből a tapasztalatokból már könnyen kinő a mélyebb szolidaritás a kirekesztett csoport egészével: az ember idővel maga is észreveszi a tolokocsisokat kirekesztő lépcsőket, s bántani kezdi a fülét a rasszista ízű viccelődés. Meg kell tanulnunk, hogy felemeljük a szavunkat mindezek ellen, hogy a legkisebbekért akár konfliktusokat is vállaljunk.

Ha mi falak közt nevelkedtünk is, gyermekeinknek taníthatunk mást, nevelhetjük őket szabadabb és barátságosabb világlátásra.

A kirekesztés erődei erősek. Gyakran nemhogy a ledöntésükre, de még egy kis átjáró vágására vagy egy ablak fúrására is kevésnek érezzük magunkat. Isten segítségére van szükségünk, Jézustól kapott reményre, Lelkének merészségére és macacsságára.

Robi, a roma fiú tolokocsijával az egyház falai előtt áll. Egy rámpát keres, amelyen a templomba begurulhatna, egy segítő, aki az ifjúsági órára vagy a kóruspróbákra elviszi, valakit, aki bátorítja a továbbtanulásban, aki mellé áll vívódásaiban. Talál-e rést a falainkon?

■ ANDORKA ESZTER
(*Evangelikus naptár, 2003*)

Esztus fogadott fiaival és barátaival

tenek embereket közösségeinkből – s kirekesztenek az egyházból is. Tragikus és szégyenletes, de keresztény gyülekezeteink éppen azokat nem érik el, nem képesek befogadni, akik másutt sem találnak otthonra: akik testi vagy szellemi képességeikben mások, mint a többiek, vagy akik etnikai kisebbségek tagjai.

Ha Isten igéje felől közelítjük e kirekesztő falak botrányát, elsőképpen is le kell szögeznünk, hogy az ember

van a peremre szorult szegény emberben. Ha gyülekezeteink zárva maradnak a legkisebbek, legelesettebbek előtt, akkor magát Jézust zárjuk ki közösségünkől. Ha egy gyülekezet megnyílik a legszegényebbek felé, rajtuk keresztül Isten gazdagítja a közösséget.

Számunkra Magyarországon az etnikailag más emberek elsődlegesen a romák. A kirekesztés és elnyomatás hosszú története van mögöttük, annak minden megnyomorító követke-

Az evangélikusok közt történelmi okokból nemigen vannak cigányok, az evangélikus háttérű sérültek közt is csak kevesen dörömbölnek a templomok kapuin akadálymentes építkezést, siketeknek is érthető jeltolmácsos istentiszteletet követelve. De Jézus Krisztus egyháza nemcsak azért van a világban, hogy saját tagjait, ha szükségét szenvednek, támogassa, hanem azért, hogy az *egész világnak* – s benne a mindenkor leg-

► Mint minden hónap harmadik vasárnapján, böjt első vasárnapján is „összegyülekeztek” a békásmegyeri evangélikus templomban a hívek. Lelkészük, *Donáth László* ezúttal tehát az Úrtól ajándékozott *Donát* napján, február 17-én fújta meg a sófárt. A vendég igehirdető *Orosz Gábor Viktor*, az Evangélikus Hit Tudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének docense volt, a vendég előadó pedig *Csányi Vilmos* humánetológus-professzor.

A modern békási templom vörös téglás falai közt égő gyertyák fogadták az érkezőket, árnyékuk az oltár hófehér Jézus-alakján táncolt.

Orosz Gábor Viktor prédikációjában Lk 9,38–45 és Jób 1,6–22 alapján a szenvedés értelmét kutatta. Bibliai példák mellett – Ábrahám és Izsák, Jób története – 20. századi példákat is hozott. *Viktor Frankl* bécsi pszicháternek, holokauszt túlélőnek várandós feleségét és több más családtagját is elpusztították koncentrációs táborban. Az orvos tíz évig képtelen volt feldolgozni a tragédiákat, csak azt kérdezte magától notóriusan, miért pont ő maradt meg. Később rájött, hogy lelkiileg azok tudtak túlélni a második világháború borzalmain, akiknek volt jövőkéjük. „Az Istenbe vetett bizalom tehát a jövő záloga” – foglalta össze a megidézett szenvedések üzenetét az igehirdető.

Miután a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség lelkése megköszönte a gazdag prédikációt, beszélgetést kezdeményezett az igehirdetővel, majd spontán „produkcióra” – *Dona nobis pacem* – szólította fel az énekar karzaton ülő tagjait. Ezt követően Donáth László elbeszélte a metódista testvérgyülekezetről tett reggeli látogatását: a tatárszentgyörgyi ketős gyilkosság évfordulóján tartottak megemlékezést *Iványi Gábor* lelkész vezetésével. Donáth megemlékezett *Kézdy György* haláláról is; a

Korok és körök

Donát-napi összegyülekezés Békásmegyeren

színművész többször is ellátogatott a gyülekezetbe.

A lelkész ismertette a délutáni „bőségszaru körül történő tülekedés” menetrendjét is, Csányi Vilmos *Tülekedés a bőség szaruja körül* című előadása előtt ugyanis ízletes ebéd várta az összegyülekezetteket.

Délutánra a gyülekezeti terem zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel. Senkit nem zavart a helyszűke vagy a kivetítő láthatatlansága, mindenki az előadó szavait leste.

Csányi Vilmos jóslatokkal kezdte mondandóját. 2030 és 2050 körül várhatóan megáll a populáció robbanásszerű növekedése – állította –, majd mintegy mellékesen hozzátette, hogy jóslatok csak zárt, valamilyen logika szerint működő rendszerekkel kapcsolatban mondhatók, márpedig az emberi társadalom nem ilyen. Ez a kissé gunyoros humor visszavisszatért az előadás folyamán. Mint ha a magát „mindentudósnak” gondoló embert karikírozta volna ki az etológus. Például mikor – a közönség nagy derűltségére – eljátszott a gondolattal, hogy a berlini fal leomlása előtt egy héttel „tudományos előérzetére” hivatkozva valaki azt állítja, a fal le fog omlani... Ennek az előérzetnek akkor senki nem adott volna hitelt.

Régen a veremben a krumpli zsákokban, a kamrában a zsír bödönökben állt, készen a „szűk esztendőkre”. Ma általánosnak mondható – legalábbis itt, Európában –, hogy mindig mindenből több van. Bedobjuk a dolgokat – készen – a hűtőbe vagy a mikróba. „Ha kiiktatnánk a komputert és az áramot, az emberiségnek két-három hete maradna” – döbbenette meg hallgatóságát a professzor.

Érdeemes azon is elgondolkodni, hogy egykor elképzelhetetlen lett volna egy fémdarab a levegőben,

még a feltevés is bolond dolognak bizonyult – folytatta a nagy ívű gondolatmenetet az előadó –, manapság meg egészen általános a repülés, Amerikában napi negyvenezer gép indul „bevetésre”. Hasonlóképp a számítógép behálózta otthonok vagy a zsebekben non-stop csörgő mobilok elgondolása se volt lehetséges pár évtizede. Ma viszont már a *teleportáció* lehetőségét sem vetik el a tudósok...

A kulturális evolúciót is kutató Csányi az ember rendszerszervező képességét emelte ki, és négy további jellemzőt, amelyek csak az ember sajátjai: az *akciót*, a *hiedelmet*, a *konstrukciót* és a *hűséget*.

PETRI GÁBOR FELVÉTELE

A békásmegyeri evangélikus közegben komikus hatást keltett, hogy a tudományos felosztás szerint a valóságok is a hiedelem kategóriájába sorolandók. „A hiedelem témakört alaposabban is kifejthetnéd, hisz én ezzel foglalkozom” – reflektált az előadó szavaira Donáth László. Ő eleget is tett a kérdésnek. Valamit elhinni absztrahálóképességet feltételez – kezdte. – Ezért reménytelen például az a vállalkozás, hogy kutyánkkal tudassuk, a cica itt *volt*. Csak hegyezni fogja fülét az ismerős szó hallatára, vadul szimatolva, azt viszont biztosan nem fogja megérteni, hogy *múltbéli* eseményről beszélünk.

Nagy sikere volt a következő – a hiedelmek konzervatív karakterére

rámutató – történetnek is. Csányi professzor egy anyáról a lányára szálló „sütőtörkköt” idézett fel: egy fiatalember nem tudta mire vélni, báráttnője mi célból vágja le mindig a hús szélét. A lány nem tudta megmagyarázni a rituális cselekedetet, édesanyjára hivatkozott. Ám az édesanya sem szolgált kielégítő magyarázattal, ő is a saját édesanyjától látta. A nagymama végül elmondta: azért kellett mindig megkurtítania a húst, mert csak kisméretű tepsije volt...

Az előadó szerint minden, amit tudunk, hiedelem. A társadalom befogadja a hiedelmeket, és nemcsak azokat tartja meg, amelyek jónak és termékenynek tekinthetők, hanem azokat is, amelyek nem bizonyulnak károsnak. Így lehetséges, hogy értelmetlenül vagdossuk a húsdarabokat...

A humánetológia egy fontos témájáról, a csoportok, közösségek alakulásáról is szó esett. „A világ ma egy személyes közösségek populációjából áll” – fogalmazta meg a professzor az első hallásra paradoxnak tűnő mondatot. Mindezt nem drámai hangvétellel, hanem tárgyilagosan tette. Korunknak megvannak a maga hátulütői, de ezek lényegében következnek az előző korokból is. Általános tapasztalat, hogy a „kortüneteket” négy-öt generáció megoldja. „Minek búsulni, amikor mi még csak a második generáció vagyunk?” – tette fel utolsó kérdését gunyorosan a professzor.

Az előadás berekesztésével a közönség megélné: csak úgy záporoztak a további kérdések. Ki komoly életvezetési tanácsra, ki a „cukorfalat” cicára vagy kutyára – a legendás *Jeromosra*, a Csányi által „hibridnek” nevezett husky-pumi keverékre – vagy az ELTE Etológiai Tanszékének pulijára, *Bukfencre* volt kíváncsi. A lényeg maga a kíváncsiság, amely egy élő gyülekezet sajátja kell, hogy legyen, és amely Békásmegyeren – Donát napjától függetlenül is – igen intenzíven érzékelhető volt.

■ – KANYIKA –

A püspöki tanács közleménye

A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa támogatja a pénzügyi jogok biztosának, *Doubravszky Györgynek* a javaslatát a március elején lejáró kilakoltatási moratórium meghosszabbítására.

Feltétlenül szükségesnek és támogatandónak tartjuk a Magyarországon legalább 170 ezer családot érintő devizahitel-probléma megoldására tett erőfeszítéseket, így azt is, hogy a kormány, a pénzügyi szféra és civil szervezetek részvételével még ebben a hónapban háromoldalú tárgyalások kezdődjenek.

A devizahitelezés a lakosság jelentékeny hányadát az anyagi ellehetetlenülés határára juttató probléma. A döntéshozóknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a hitel- vagy akár közműtartozásuk miatt utcára kerülők helyzetének rendezése az egész társadalom számára teher, a kilátástalan körülmények közé jutott családok pedig veszteséget jelentenek.

A kilakoltatottak olyan helyzetbe kerülhetnek, amelyen önerejükből aligha tudnak változtatni, így a devizahitelezésből fakadó problémáknak ez semmiképpen sem lehet megoldása. Az adósok mögött pedig látni kell a gyermekeket és az önálló létfenntartásra képtelen más családtagokat is, akiknek későbbi életkilátásai a kilakoltatással jelentősen romlanának.

Budapest, 2013. február 18.

GÁNC S PÉTER *elnök-püspök*
DR. FABINY TAMÁS *püspök*
SZEMEREI JÁNOS *püspök*

„Ügy nagyjából”, avagy a tudós tudatlanság

Interjú Csányi Vilmostal

► **Csányi Vilmos** biológus, biokémikus, etológus, humánetológus missziója minden valószínűség szerint elsősorban a tudománynépszerűsítés – még ha nem használ is ekkora szavakat. Az akadémikus, egyetemi tanárt Békásmegyeren a legutóbbi összegyülekezés napján sikerült pár percre kiszakítani az öt kedélyesen kérdezőtök gyűrűjéből...

– Minden valószínűség szerint *lapunk* olvasóinak többsége számára sem teljesen világos – ahogyan nekem sem –, mit takar a humánetológia megnevezés, és hogyan különböztethető meg olyan tudományterületektől, mint például a kulturális antropológia vagy a szociológia.

– A humánetológia az etológiából fejlődött ki. Az etológia azt kutatja, hogy egy állat a természetes környezetében hogyan él, hogyan táplálkozik, hogyan gondozza az ivadékait. A humánetológia az etológiai szemléletet viszi tovább, tehát természetes környezetében vizsgálja tárgyat, mely maga az ember. Mindig arra vagyunk kíváncsiak, melyek azok a tulajdonságok a vizsgált személyek, csoportok viselkedésében, amelyek tanultak, és melyek azok, amelyek genetikailag adottak.

Hogyan képzelhető el ez az ember esetében? Mondok egy példát: a bölcsészek annak idején azt gondolták, hogy az agresszió az embernél biztosan tanult dolog, holott erre semmi bizonyítékuk nem volt. Mára már tudjuk, hogy ez koránt sincs így. Vannak ugyan tanult elemek az agresszióknak, minimálisan lehet csökkenti bizonyos módszerekkel, de megszüntetni sosem lehet.

Gondolhatunk itt például a szerb háborúra. Jugoszlávia annak idején teljesen normális, modern ország volt, néhány hónap leforgása alatt azonban valósággal elláthatiasodott, gyereklányokat erőszakoltak meg, és nem is sorolnám tovább, mik történtek... Ez is azt mutatja, hogy meglehetősen vékony rajtunk a „kultúrmáz”. Krízishelyzetben egykettőre lefoszlik, a genetikai adottság erősebb.

Azért fontos ezt tudni, mert nem mindegy, hogy azt gondoljuk-e, az agresszió nem veszélyes, neveléssel kiküthető, vagy tudatosítjuk, hogy mindig van veszélye, és a neveléssel lehet ugyan szelídíteni, de bármikor megjelenhet. Másképp áll ezekhez a jelenségekhez egy etológus, mint egy szociológus vagy egy antropológus.

– Ön sokféle szerepben mozog – úgy tetszik – otthonosan, vegye körül akár az akadémiai elit eleganciája, akár az egyetemi katedra szaktermi-

PETRI GÁBOR FELVÉTELE

nusokkal teli valósága vagy a kedves kutyás történetekre váró érdeklődők serege a békásmegyeri gyülekezeti teremben. Hogyan tudja összegezni ezeket?

– A társadalomban is vannak szerveződési szintek. Az ember először is gondolkodik magában. Aztán van a családja, a szűkebb baráti köre, ahol bensőségebb hangnemben beszél. Lehet más közössége is: például az egyetemen vagy különböző klubokban, ahol más szempontok szerint folyik a kommunikáció. Megint más – másféle szabályokkal – a virtuális világ. A modern embernek nagy kihívás, hogy ezeket a szinteket a helyükön kezelje, és min-

dig az adott szintnek megfelelően nyilvánuljon meg. Az iskolában kellene a gyerekeknek megtanulniuk, tudatosítaniuk, hogy a társadalom mennyire összetett, sok szerveződési szinttel bíró rendszer. Mikor már nagyjából kiismerjük magunkat ebben a rendszerben, akkor dönthetünk arról, mit hiszünk, mit támogatunk, vagy mit utasítunk el.

– Elég nagyjából? Az előadásában is feltűnt, hogy nem kíván mindent megmagyarázni, alátámasztani, megalégszik az érzékeltetéssel. E tapasztalat, érzékeny, sőt sokszor lazán mondható tálatálmódért – minden jel szerint – roppant hálás a hallgatóság. De lehet-e ez a „nagyjából” egyben tudós hozzáállás is?

– Én tudok egy keveset, esetleg bizonyos területeken többet, mint mások, de ők meg más területeken tudnak nálam sokkal többet. Ha az ember megöregszik a tudományban, akkor előbb-utóbb rájön, milyen bizonytalan a háttere mindannak, amit a magáénak tudhat, ebből következően már tudja értékelni azt a keveset is, amit tud. De ez egyáltalán nem elkeserítő. Inkább természetes. Ilyen a világ. Ettől függetlenül rengeteg sok érdekes és jó dologban lehet részt venni.

– Hogyan látja az egyházak szerepét a társadalomban?

– Én magam nem vagyok vallásos, de azt valom, hogy minden vallás tár-

sadalomszervező funkcióval bír. Egyszerű belátni, hogy az ősi nagy vallások nélkül a társadalom nem tudott volna működni. Természetesen ma is van szerepük az egyházaknak, csak némileg más jellegű. Ha valaki magányos – ez egészen általános probléma manapság –, úgy érzi, csak a munkahelye és a televíziója van, majd talál egy közösséget, amelyhez képes bizalommal fordulni, akkor máris jobb lesz a helyzete, a közérzete. Fontos, hogy az egyházak ne a hatalmi szempontokat érvényesítsék, hanem valóban a közösségépítéssel és az emberek lelki szükségleteivel törődjenek.

– Mit ért a humánetológus lelki szükségleten?

– Sokat és sokfélét, a legfontosabb talán az, hogy minden emberi személyiség megszilárdulása során megjelennek vágyak, elképzelések a jónak tartott életvitelről, az elfogadható teljesítményről. Az ember lelki szükséglete lehet, hogy ezeknek megfeleljen. Ez nem mindig sikerül, mert előre nem látható körülmények közé kerülünk, új, fontos szempontok merülnek fel, de éppen a megszilárdult személyiség már kialakult szerkezete akadályozza, hogy folyamatosan hozzáigazítsuk elképzeléseinket a valósághoz. Sokszor múltbéli ideák miatt nem tudunk megfelelni a mai élet követelményeinek. Túlságosan felgyorsult az életünk.

■ KINYIK ANITA

ÉSZAKI TESTVÉ

Hans Tausen, „a dán Luther”

A külföldi látogatónak hamar feltűnik Dániában, hogy majdnem minden községben vagy városban megtalálható a *Hans Tausen* nevét viselő utca vagy tér, és ha evangélikus, akkor felfedezi a róla elnevezett templomokat is. A helybeliek jól ismerik híres honfitársuk tevékenységét, ma is népszerű a körükben, és szívesen mesélnek róla az érdeklődőknek.

Hans Tausen 1492-ben született a Fünen szigeti Birkende községben, szülei *Markor (Mark)* és *Karen Tausen*. Egyes iratok az eredeti nemzetségi nevén, *Hans Markorsönként* emlegetik. Sajnos a családjáról és gyermekkoráról nem maradtak fenn megbízható források, csupán legendák. Némelyek szerint apja kovács volt, akit boszorkányság miatt megégettek.

Ezt a legendát erősítette meg úti naplójában *Christian Molbech* (1783–1857) is. Tausen szülőfalujában a plébánia helyén lévő házat mutogatták neki mint az egykori szülőházat. Nem kastély, csak egy kis parasztház volt ez. A helybeliek szerint itt élt Tausen apja, a kovács, aki boszorkánysos tudásával a közeli mocsár iszapjából nyerte a vasércet, amelyet aztán feldolgozott és megmunkált. Ezért mint boszorkánymestert megégették – a beszámoló szerint a látogatás idején (1819-ben) a földön még mindig megtalálhatók voltak a vasöntvények maradványai.

A boszorkánymesterség vádjával elítélt apja miatt a fiatal Tausen állítólag megszökött a faluból, hogy a világban keresse az igazságot, így lett nemzetközi híru evangélikus reformátor.

A valóságban azonban családja viszonylag jómódú, köznemesi származású lehetett. Tanulmányait a johanniták 1447-ben alapított odensei iskolájában, majd a slagelsei gimnáziumban folytatta, ahol belépett a johannita rendbe. Az általában gazdag nemeseket tömörítő Antvorskov kolostorban kezdte meg szerzetesi életét. Előjárói hamar felismerték kiváló képességeit, ezért 1516-ban a rostocki egyetemre küldték tanulni, ahol 1519-ben megszerezte a bölcsészettudományok magszteri fokozatát. Valószínűleg a következő évben szentelték pappá, mivel az iratokban már *Dominus* néven emlegetik.

1521 őszén beiratkozott a koppenhágai egyetemre, *Poul Helgesen* (1485 k. – 1534 után) neves karmelita tanárnál, jeles katolikus előreformátornál gyarapította teológiai ismereteit. A következő évben a löweni egyetemen tanult bibliai görög és héber nyelvet. Rövid kölni tartózkodás után végül 1523-ban került a wittenbergi egyetemre, mely ekkor élte fénykorát, elsősorban *Luther Márton* és *Philipp Melanchthon* tevékenysége nyomán.

Tausen 1525-ben tért vissza Dániába, az Antvorskov kolostorba, azonban a hír, hogy a lutheri eszmék híve lett, már megelőzte, ezért *Eskil Thomesen*, a kolostor priorja, aki személyesen részt vett a Dániában felbukkanó lutheri mozgalom elleni küzdelemben, továbbküldte a viborgi johannita kolostorba, hogy az új eszméktől könnyebben eltántorítsák.

Tausen azonban szorgalmasan terjesztette az evangélikus tanokat,

a polgárok közül pedig sokan követtek, ezért kiközösítették a rendből, sőt *Jörgen Friis* (1495 k. – 1547), a város püspöke megfenyegette, hogy börtönbe csukhatja. Ám erre már nem került sor, mert a védelmére siető polgárok közé maga *I. Frigyes* dán király is beállt, és kinevezte udvari káplánjának.

Miséit először a Szent János-templomban, a város egyik plébániatemplomában tartotta. Végül annyian látogatták őket, hogy nem fértek be, ezért Tausen a szabadban prédikált. Az istentiszteleteket az addig használatos latin nyelv helyett dánul tartotta. Hívei erőszakkal elvették a ferencesek nagy templomát, bár időlegesen közösen használták: délelőtt a barátok prédikáltak, délután pedig az evangélikus reformátor.

Tausen ebben az időben nősült meg, az egyik későbbi (fűneni) evangélikus püspök, *Jörgen Jensen Sadolín* (1499 k. – 1559) *Dorothea* (1500–1537) nevű hűgát vette feleségül. A házasság híre nagy felháborodást keltett a város katolikus papságának körében, hiszen ez volt az első alkalom Dániában, hogy egy katolikus pap felhagyjon a cölibátussal, és családot alapítson. A fiatal papok lutheránus pappá való „átképzése” azonban még nagyobb megütközést keltett.

Egykori tanára, Poul Helgesen évről évre egyre súlyosabb vádakat

theri eszméket, az evangélikus vallás papjává lett, Helgesen szerint „az istentelenség és a gyalázatoság legelvetemültebb fészkevé” vált a főváros.

Később azonban Tausen a katolikus–evangélikus felekezetiközi kapcsolatokban közvetítő szerepet töltött be. Összinte párbeszédre törekedett, ezért élesen elítélte az 1530 karácsonyán Koppenhágában kitört, erőszakos katolikusellenes megmozdulásokat, amelyek során katolikus méltóságokat támadtak meg és bántalmaztak, lerombolták a Miasszonyunk templomának szentképeit és oltárait.

Tausennek tanításai terjesztésében nagy segítségére volt a Viborgban letelepedett német nyomdász, *Hans Vingaard* (+1559).

1529-ben befejeződött Viborg városában a reformáció, ezért a király a fővárosba hívta Tausent, ahol a Miklós-templomban kezdett prédikálni. A következő évben bemutatta a dán reformáció alapművét, a *Confessio Hafniensis* néven ismert iratot, amelyet a katolikus klérus – élén Poul Helgesennel – erősen és hevesen támadott, de a reformáció tanítását sikerült megvédeni.

A király 1533-ban bekövetkezett halála kissé visszavetette a reformáció ügyét, Tausent azonnal eretnek-

1536-ban Tausen megkezdte a dán evangélikus egyház megszervezését, emellett az egyetemen héber nyelvet oktatott. 1542-ig maradt a fővárosban, amikor *III. Keresztély* király kinevezte Ribe város püspökének. *Johannes Bugenhagen* (1485–1558), Luther barátja és gyóntatója iktatta be hivatalába az összes dániai evangélikus püspök jelenlétében.

A püspöki hivatal ellátása mellett dánra fordította az *Ószövetséget* (megjegyezendő, hogy az *Újszövetséget* már 1524-ben *Hans Mikkelsen* [1532], 1529 és 1531 között pedig *Christian Pedersen* [1480 k. – 1554] lefordította dán nyelvre). Tausen himnuszokat is írt, amelyek közül néhány máig használatban van. Az eredeti katolikus Mária-himnuszokat Krisztust dicsőítő énekekké írta át. 1537-ben meghalt az első felesége.

Egy koppenhágai polgárlányt vett feleségül, *Anne Andersdattert* (1520–1570). A házasságból tizenhárom gyermek született, közülük öten érték meg a felnőttkort.

Tausen életműve, mielőtt Dániában a reformációt hivatalossá tették (1537), két fő részből állt: egyrészt a katolikusellenes vitairatokból, másrészt a lutheránus lelkészeknek készített kézikönyvekből. A reformáció győzelme utáni fő műve a *Postilla* (*Széljegyzetek*) címet viselő, az év minden vasár- és ünnepnapjára prédikációkat tartalmazó gyűjtemény volt. A könyv egyik érdekessége, hogy tartalmazta a prédikációk szövegének dán fordítását, illetve külön a nagyheti igehirdetések gyűjteményét.

Rendkívül fontos tény, hogy az evangélikus vallás teljes győzelme után Dániában minden katolikus pap megtarthatta addigi állását. Tausen szorgos munkájával elősegítette a változás elfogadását. Korunkban kicsit már nehéz megérteni, miként tudta elérni, hogy az egykori katolikus papok viszonylag könnyen beilleszkedtek a megváltozott körülmények közé, evangélikus szertartás szerint tartották a miséket, keresztek, prédikáltak, és az új tanítás szellemében oktatták a híveket.

Tausen és más dán evangélikus prédikátorok műveinek – elsősorban a prédikációgyűjteménynek – segítségével szinte zökkenőmentes volt az átállás. A *Postilla* részben Luther eredeti prédikációiból merített, vagyis az avatott Szentírás-magyarázó világította meg a nehezebb szövegeket, érthetővé téve őket mind a papok, mind a hívek számára.

Noha Tausen Luther buzgó és hűséges tanítványa volt, teológiai nézeteiben sokszor eltért mesterétől. A Bibliát mint „Isten szavát” értelmezte, amely elsősorban a „jó hírt”, az ember megváltásának az üzenetét tartalmazza, vallván, hogy csak a Biblia (a mindenki által jól ismert lutheri felfogásban a *sola Scriptura*) a kereszténység alapja. Mereven elhatárolódott a hagyományos egyházi tekintélytől, tagadta a katolikus egyház tanítói hivatalát, amely a Bibliát magyarázta. Noha hangsúlyozta, hogy szükség van képzett teológusokra, azt hirdette, hogy mindenki számára elérhetővé kell tenni a Biblia szabad tanulmányozását, ezért is kezdett hozzá a bibliai köny-

vek dánra fordításához, illetve a *Postilla* megírásához.

Azt is tanította, hogy az egyház hivatala egyedül az igehirdetés, és ehhez nem kellenek különösebb anyagi javak vagy gazdasági hatalom, mert ezek inkább aláássák, mint megvédik az egyház tekintélyét. Min-

A dán evangélikus egyház megszervezésének négyszázadik évfordulójára kiadott bélyeg (1936)

den művében különösen hangsúlyozta, hogy az üdvözülés csak a hittől függ, de ez természetesen nem azt jelenti, hogy az emberek életmódjának ne lenne jelentősége. Ezért a helyes viselkedést, a keresztény életvitelt, az emberek közötti szolidaritást szorgalmazta, de meg volt győződve róla, hogy a „jó cselekedetek” a hitből sarjadnak, ezért nem a megváltás feltételei.

A hit Isten szavának hirdetésével születik meg az emberi lélekben – hangoztatta –, ezért az „evangélikus mise” legfontosabb része a prédikáció. Rendkívül fontosnak és szükségesnek tartotta, hogy minden szöveg és szer-tartás a hallgatók anyanyelvén – ez esetben dánul – hangozzék el, és a világi hívek cselekvően, érdemben vegyenek részt az istentiszteleten.

Tausen 1561. november 11-én hunyt el püspöki székvárosában, Ribében. A székesegyházban temették el. A 20. században itt állították fel első szobrát, *Johannes Bjerg* (1886–1955) művét. A második Viborgban 2004-ben, a reformáció győzelmének 475. évfordulóján leplezték le a lebontott ferences kolostor helyén. A modern emlékmű *Björn Nørgaard* (sz. 1947) dán művész alkotása.

Egyébként országszerte sok emlékmű hirdeti nevét, köztük az 1891-ben készült az egykori Antvorskov kolostor falán vagy a koppenhágai márványtemplomban; ez *Viggo Jarl* (1879–1965) műve. A Tausenről készült legrégebbi portré 1579-ből származik, ma a Frederiksborg Múzeumban található, ismeretlen művész alkotása.

A Biblia fordításával és dán nyelvű prédikációgyűjteményével Tausen megreformálta a dán irodalmi nyelvet. Tanítása nemcsak Dániában, hanem a birodalom többi részén: Norvégiában, Izlandon és a Feröer-szigeteken, sőt a határokon túl, Svédországban és az északnémet területeken is termékeny talajra talált.

Hans Tausen nem az egyetlen dán reformátor volt, de az első egyike, a legsikeresebb és legnagyobb hatású, aki az utókortól méltán érdemelte ki a „dán Luther” megisteltelő címet.

■ B. G.

Hans Tausen Ribe városában működött püspökként – szobra a katedrálisnál (*Johannes Bjerg* alkotása)

jegyzett fel naplójában – latin nyelvű *Chroniconjában* – volt tanítványa ellen, aki erélyes katolikusellenes beszédeivel 1526-tól központi szerepet játszott a katolikus klérus érő támadásokban. Amikor pedig 1529-ben Koppenhágában nyíltan vállalta a lu-

séggel vádolták meg, és Sjaellandra, majd Skanébe száműzték, de az evangélikus polgárság újból védelmébe vette. Kompromisszum kötöttet – a másik fél, *Joachim Ronnów*, Sjaelland püspöke engedett –, és visszavonták a vádakat.

REINK TEREPÉN

Európa peremén evangélikus lélekkel: a Feröer-szigetek

A 21. században ritka élményben van része a szekularizált világból érkező utazónak, amikor a Feröer-szigetekre érkezik. A feröeriek életében, mindennapjaiban a vallás fontosabb és természetesebb szerepet játszik, mint a legtöbb európai országban, a feröeri társadalom az évszázados vallási hagyományaihoz ragaszkodó közösség. Az egyház a társadalmi szokások, a szoros családi kötelékek okán kitüntetett helyet foglal el a helyi történelemben és kultúrában.

A hitéletet az evangélikus állam-egyház, a Feröeri Népegyház irányítja, amelynek komoly befolyása van világi kérdésekben is. A Feröeri Népegyház korábban a Dán Népegyházhoz tartozott, de 2007. július 29. óta, *Ólavsöka* ünnepétől – a helyi nemzeti ünnepől – a feröeri állam hatáskörébe került át, és ezzel a világ egyik legkisebb államegyháza lett. A népegyháznak a feröeriek 84%-a gyakorló tagja.

Az egyházi előírások nagyban befolyásolják a mindennapi életet. Például vasárnap halászlát tilalom van érvényben – noha a halászat az ország gazdaságának motorja –, hogy mindenki részt vehessen az istentiszteleteken, illetve az igencsak népszerű focimeccseket is csak vasárnap délután lehet megrendezni.

1907-ben alkoholtilalom lépett életbe, a Feröer-szigetek volt hivatalosan a „legszárazabb” ország Európában. 1992 óta – a többi skandináv országhoz hasonlóan – a szesz italok árusítása szigorúan ellenőrzött állami monopólium.

A helyi média bőséges teret ad a vallásnak: az újságokban bibliai idézetek jelennek meg, a rádióban naponta hallható áhítat, és többnyire keresztény zenét sugároznak.

A Feröer-szigetek (magyarul: Juh-szigetek) Európa nyugati peremén fekszenek, az Atlanti-óceánban, körülbelül félúton Norvégia és Izland között.

A szigetek felszínét a jég formálta, elképesztő szépségű sziklagerincek és csúcsok tárulnak az ember szemé elé, közöttük széles völgyekkel és kicsiny öblökkel. Szép időben a legmagasabb csúcsról, a 882 méter magas Slaettarantindurról az egész szigetcsoport belátható, mivel az egyes szigetek között sokszor csak néhány száz méter a távolság.

A tizennyolc vulkanikus eredetű szigeten ma mintegy ötvenezen élnek. A szigeteket az első hullámban 825 körül népesítették be a vikingek, majd a honfoglalás időszakát követően a második hullám 885–890 körül érkezett. A telepések többsége a nyugat-norvégiai Bergen környékéről származik. A feröeri nyelv és a Bergen környéki falvak helyi nyelvjárása ma is kölcsönösen érthető a beszélőik számára.

A feröeri történelem egyik legfontosabb forrása az Izland szigetén lejegyzett *Feröeri saga*. A feröeri törvénykező gyűlés, a világ egyik legrégebbi parlamentje, az *Althing* 900 körülől kezdve ült össze a Tinganes-félszigeten. Feröer 1035-től politikailag Norvégiához tartozott.

A Feröer-szigetek legrégebbi fennmaradt oklevele a *Juhlevél*, amely egyben a szigetek történetének leg-

fontosabb középkori dokumentuma. 1298-ból származik, és az akkori norvég alaptörvény kiegészítése volt, a helyi viszonyokra szabott mezőgazdasági rendelkezéseket tartalmaz.

1380-tól a Feröer-szigetek – dán–norvég perszonálunió révén – Norvégiával együtt a dán korona fennhatósága alá kerültek, jogilag azonban továbbra is Norvégia egyik megyéjét képezték. 1400-ban az *Althinget* hivatalosan átnevezték *Lögtingre*.

Az 1814-es kieli béke rendelkezései nyomán a dán–norvég perszonálunió felbomlott, de a szigetek Dánia fennhatósága alatt maradtak. A Lögtinget 1816-ban feloszlatták, Feröert Dánia egyik megyéjévé tették.

A 19. század végén alaposan megváltozott a szigetek gazdasági élete, mivel az addigi mezőgazdasági termelés helyett a tengeri halászat vált a fő megélhetési forrássá. A hatalmas gazdasági átalakulások társadalmi-politikai változásokat hoztak, egyre inkább előtérbe került a nemzeti gondolat, a nyelvi és kulturális függetlenség igénye. 1888. december 26-án gyűlést tartottak a parlament épületében, ahol többek között a feröeri nyelv iskolai, egyházi és hivatali nyelvvé tételét követelték. Ezt követően a *Föringafelag* megalapításával létrejött a feröeri nemzeti mozgalom.

Símun av Skardi (1872–1942) feröeri költő, politikus és tanár nevéhez fűződik 1899-ben a Feröeri Népfőiskola megalapítása, ez lett az írott feröeri nyelv ápolásának és a nemzeti mozgalomnak a központja. A költő 1906-ban írta *Tú alfagra land mítt* kezdetű, erősen vallásos ihletettségű és tartalmú versét, amely ma a feröeri himnusz szövege.

1906-ban megalakultak az első pártok: a *Sambandsflokkurin* és a *Sjálvstýrisflokkurin*. 1919-ben két feröeri diák Koppenhágában megtervezte a feröeri zászlót. 1938-ban a feröeri nyelv a dánnal egyenrangú oktatási nyelv lett.

A szigetek napjainkban is a Dán Királysághoz tartoznak, de 1948 óta széles körű autonómiát élveznek – olyan széles körűt, hogy az ország nem tagja az Európai Uniónak, noha Dánia igen. A feröeri nyelv a 20. században az élet minden területén uralkodóvá vált, napjainkban a dán csak közvetítő nyelvként játszik szerepet.

A viking honfoglalás kezdetétől a feröeriek a régi viking isteneket tisztelték. Keresztény hitre *Sigmundur Brestisson* (961–1005) feröeri viking főnök, a *Feröeri saga* egyik hőse térítette a szigetlakókat 999 körül. Ennek előzménye az volt, hogy az akkori norvég király, *Olaf Trygvasson*, aki 994-ben *Æthelred* – másként *Ethelred* – angol király udvarában megkezdte, trónra kerülése évében, 995-ben megtérítette Norvégiát. 997-ben meghívta magához Sigmundur Brestissont, ő pedig a király hatására szintén keresztény hitre tért.

A következő évben a király arra kérte Sigmundurt, hogy térjen vissza hazájába, és térítse keresztény hitre az ott élőket. Sigmundur némi ellenkezés után beleegyezett, a király pedig kinevezte egész Feröer urává, és papokat adott mellé. A Tinganesre összehívott Althingnek Sigmundur a

kereszténység felvételét javasolta, ez azonban nagy ellenállást váltott ki a *Tróndur í Götu* (960 k. – 1035), az egyik leghatalmasabb feröeri viking főnök által befolyásolt parasztok körében. Sigmundur Brestisson 999-ben végül erőszakosabb módszerekkel vitte sikerre a térítést: harcosok élén saját házában lepte meg Tróndurt, aki a halál helyett a kereszténység választotta háza népével együtt.

Az ezredforduló után Sigmundur skúvoyi gazdaságában templomot is emeltek. Néhány éven belül hivatalosan minden feröeri felvette a keresztiséget, de a tényleges áttérés fokozatosan ment végbe a 11. század folyamán. *II. (Szent) Olaf* norvég király tudta végérvényesen megszilárdítani a kereszténységet Norvégiában, valamint a Feröer-szigeteken és Izlandon is, ezért emlékeznek meg róla halála napján, Ólavsöka ünnepén. Ez a faröeri nemzeti ünnep, amikor a székesegyházban megtartott ünnepi istentisztelet után a világi és az egyházi elit vezetésével szinte minden feröeri körmenetben felvonul a főváros utcáin.

A reformáció 1538-ban érte el a szigeteket, 1539-ben protestáns püspökséget alapítottak. Az egyházi nyelv szerepét a latintól a dán vette át. Az egyházi birtokokat a király államosította, és úgynevezett királyi gazdálknak adta ki használatra, akik osztatlanul továbbörökíthették a használati jogot, ezzel kialakult a helyi elit.

A feröeri a legkisebb germán nyelv, amelyet a szigeteken mintegy 48 ezren beszélnek. A Dániában és más országokban élőkkel együtt a beszélők száma ma mintegy 70 ezerre tehető. A nyelv irodalmi változatát *Venceslaus Ulricus Hammershaimb* (1819–1909) hozta létre 1846-ban az izlandi nyelv alapján. A 19. század végén alakult ki a modern feröeri irodalom, 1890-ben jelent meg az első feröeri nyelvű újság, a *Föringatíðindi*.

Egyházi nyelvként a feröerit elfogad-

tatni hasonló nehézségekkel járt: a dán a reformáció kora óta a liturgiát is uralta, és csak 1903-ban engedélyezték – bizonyos korlátok között – a templomokban a feröeri nyelvű imákat és énekeket. 1912-ben nyílt lehetőség a feröeri nyelvű prédikációra.

A konzervatív hívők erősebben ragaszkodtak a dánhoz, sőt manapság is énekelnek bizonyos régi dán énekeket, mondanak imákat dánul. Régebben a helyzetet nagyon megnehezítette, hogy Feröer lelkészei többnyire dánok voltak, akik nem is beszéltek feröeriül. Az első bibliafordítást, *Máté evangéliumát* még 1948-ban is nagy bizonytalansággal fogadták a hívek. Ez a fordítás *Victor Danielsen* (1894–1961) feröeri misszionárius munkája, aki nem az eredeti szövegek alapján, hanem más modern nyelvek fordításainak segítségével készítette el a szöveget. A hivatalos egyházi nyelv egészen 1939-ig a dán maradt.

A feröeri nyelv méltó elfogadását és a helyi közéletbe való bevezetését, társadalmi és politikai elismertségét elsősorban a helyi evangélikus lelkészek szorgalmas kutatásai és művei mozdították elő.

Venceslaus Ulricus Hammershaimb feröeri evangélikus lelkész és filológus apai ágon német, anyai ágon pedig dán származású volt, de feröerinek érezte magát, így elköteleződött a feröeri nyelv mellett is. Több alkalommal – 1841-ben, majd 1847–1848-ban és 1853-ban mint már végzett teológus – tanulmányozta a feröeri nyelv különböző nyelvjárásait. 1855-ben Észak-Streymoyon megválasztották lelkésznek. Szilveszterkor elmondott prédikációja történelmi jelentőségű, mivel az evangéliumot anyanyelvén olvasta fel, ami akkor elképzelhetetlen volt.

Közben már 1846-ban megalkotta a feröeri nyelv helyesírását, amely kisebb változtatásokkal ma is érvényes, nyomtatásban először 1891-ben jelent meg. Ezt követően a régi feröeri balladák rendszerezett ki-

adásába fogott, valamint a *Feröeri sagát* is kiadta kortárs feröeri nyelven, ezzel a modern feröeri irodalom alapjait is lerakta.

Jákup Dahl (1878–1944) feröeri születésű evangélikus lelkész fiatal korától fogva a nemzeti mozgalomval együtt a feröeri nyelvű liturgia bevezetését szorgalmazta, és tevékenyen részt vett a kialakításában. Már 1918–1919-ben lefordította a szertartások szövegét, de a politikai viták miatt a kinyomtatásukra 1929-ig, jóváhagyásukra pedig 1930-ig várni kellett. 1921-ben lefordította az *Ószövetségből* a *Zsoltárok* könyvét, majd hozzáfogott az *Újszövetség* görögből való lefordításához is. A szöveget először füzetekben jelentette meg 1923 és 1936 között, majd 1937-ben egészben is kiadta, ezzel jelentősen előmozdította az irodalmi nyelv kialakulását. 1939 óta a Feröeri Népegyház is ezt használja liturgikus nyelvként a dán helyett.

Más egyházi és oktatási célú könyvek mellett Jákup Dahl 1922-ben lefordította *Luther Márton Katekizmusát*, 1924-ben *Balslev* bibliai történeteit, illetve más kisebb, de fontos műveket is. Ezenkívül írt egy sor himnuszt, és mintegy hetvennyolcvanat más nyelvekből is lefordított; ezek mind a feröeri evangélikus énekeskönyv részét képezik. 1908-ban nyelvtankönyvet adott ki iskolások számára, amelyet szinte napjainkig használtak. Egyházi és nyelvészeti művei mellett világi témájú prózai műveket és verseket is írt feröeri nyelven.

Az *Ószövetség* feröeri fordítását Dahl halála után *Kristian Isvald Viderő* (1906–1991) folytatta 1944-től, a munka 1961-ben látott napvilágot, azóta ez a feröeri egyház által hivatalosan elfogadott fordítás. Értékét nagyban növeli, hogy mind Dahl, mind Viderő az eredeti görög, illetve a héber szövegek alapján készítette el a feröeri nyelvű változatot.

■ BIKFALVI GÉZA

A Kirkjubömmúrurinn vagy egyszerűen Múrurinn (magyarul: a falak): a Magnus-dóm romjai a feröeri Kirkjuböurbann – a szigetcsoporth legnagyobb és legszebb középkori építménye a gótikus építészeth fénykorából

ERIK CHRISTENSEN FELVÉTELE

Felvétel az Evangelikus Hittudományi Egyetemre
a 2013/2014-es tanévre

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) várja mindazokat,

- akik elhívást éreznek a lelkési pálya iránt;
- akik hittantanárként vagy gyülekezeti hitoktatóként szeretnék tudásukat továbbadni a jövő generációknak;
- akik gyülekezeti csoportok vezetésében, a lelkész munkájának segítésében látják céljukat;
- akik szeretik az egyházzenét, és kántori, karvezetői szolgálattal szeretnék gazdagítani a gyülekezetek életét;
- akiket érdekel a teológia, mégsem szeretnének feltétlenül hitoktatói vagy lelkipásztori munkakörben tevékenykedni, de fogékonyak a kultúrkörükből adódó vallásos értékrend sajátosságaira, hagyományaira, szimbólumaira és rítusaira, más vallásokkal való kapcsolatára;
- akik elmélyültebb tudást szeretnének szerezni a Biblia történetéről, kultúrájáról, világáról, hatástörténetéről, értelmezési megközelítéseiről;
- akik érdeklődnek az általános és alkalmazott etikák (gazdaság-, környezet-, technikai, politikai és bioetika) teológiai megalapozása és az etikai párbeszéd különböző formái iránt.

A képzés lehetőségei a következők:

1. Teológus, lelkész szak: egységes, osztatlan mesterképzés
Képzési idő: 12 félév. Megszerzendő kreditek száma: 360.
A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.
A képzés célja: felkészítés a teológia tudományának művelésére és az evangelikus lelkési hivatás betöltésére. A szak a keresztyény teológiai hagyomány egészére épülő alapismereteket nyújt és követel meg, felkészíti a hallgatókat az önálló, evangelikus szemléletű teológiai gondolkodásra, továbbá az evangelikus egyházban, de elsődlegesen a Magyarországi Evangelikus Egyházban végzendő lelkési munkára, és kialakítja bennük az ehhez szükséges jártasságokat, készségeket és szemléleti jellemzőket.

2. Katekéta-lelkipásztori munkatárs alapszak (BA)
Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180.
A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.
A képzés célja: olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkési munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, lelkigondozói, gyülekezetépítési munkáját.

3. Kántor alapszak (BA)
Képzési idő: 6 félév. Megszerzendő kreditek száma: 180.
A képzés Budapesten, nappali tagozaton folyik.
A képzés célja: felsőfokú elméleti és gyakorlati ismeretekkel és kompetenciákkal rendelkező kántorok képzése, akik jól hasznosítható alapot kapnak a teológiai alapismeretek, az orgonajáték és a karvezetés mellett a pedagógia, az ifjúsági zene és a gyülekezetépítés területén is.

4. Hittanár-nevelőtanári mesterszak (MA)
Képzési idő: 5 félév. Megszerzendő kreditek száma: 150.
A képzés nappali tagozaton, az EHE és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar (ELTE PPK) közös képzése keretében Budapesten folyik.
A mesterképzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik katekéta-lelkipásztori munkatárs vagy kántor alapszakon végeztek, továbbá akik főiskolai hittanári oklevéllel vagy egyetemi szintű teológus-lelkész oklevéllel rendelkeznek.
A jelentkezéshez *feltétel nélkül* elfogadott a katekéta-lelkipásztori munkatárs BA oklevél.
A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott oklevelek a következők:
– teológus-lelkész egyetemi oklevél,
– főiskolai szintű hittanár/hitoktató oklevél,
– kántor BA oklevél.
Az utóbbi három esetben előfeltétel 10 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.
Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább 50 kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

5. Teológus mesterszak (MA)
Szakirányok: biblikum, szociáletika.
Képzési idő: 4 félév. Megszerzendő kreditek száma: 120.
A képzés levelező tagozaton, Budapesten folyik.
A képzés célja: olyan értelmiségiek képzése, akik a teológia tudományát magas szinten művelik, és be tudnak kapcsolódni az egyes egyházak, vallási közösségek szellemi vezetésébe.
A jelentkezéshez *feltétel nélkül* elfogadott oklevél:
– teológus BA oklevél,
– katekéta-lelkipásztori munkatárs BA oklevél.
A jelentkezéshez *feltétellel* elfogadott a nem teológus szakon szerzett, legalább alapfokozatú (BA) oklevél.

További információk az EHE honlapján (*teol.lutheran.hu*) találhatók. *A mellékletekkel ellátott kitöltött saját jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 forint felvételi eljárás díjnak március 1-jéig* kell az Evangelikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalába (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 469-1051, fax: 363-7454, mobil: 20/824-9263) beérkeznie.

Korábban összeülhet a pápaválasztó testület

Latin-amerikai, ázsiai vagy afrikai főpap lesz az új pápa?
Protestáns imák

► A Vatikán szóvivője, **Federico Lombardi** szerint lehetséges, hogy **korábban összehívják az új pápa választására jogosult, 118 tagú konklávé**. **Az egyházi ügyekben járatos és erre jogosult főpapok olyan javaslatot készítenek elő, hogy már a pápai trón február 28-ra kitűzött tényleges megüresedését követő napon összeülhet a pápaválasztó testület. Egy ismert kardinális szerint a „Szent Péter székének” betöltésére esélyesek között egyaránt emlegetnek latin-amerikai, afrikai és ázsiai főpapokat.**

A jelenleg érvényben lévő egyházjogi szabályozás szerint attól a pillanattól fogva, hogy a pápa meghal vagy lemond a pontifikátusról – az egyházfőségről –, a választásra jogosult kardinálisoknak tizenöt napot kell várniuk, amíg megindíthatják a pápaválasztási eljárást.

Boldog II. János Pál egy 1996-ban kiadott dokumentumában (*Universi Dominici Gregis*) úgy rendelkezett, hogy a pápajelölő és -választó procedúrának zárt ajtók mögött, legkorábban a pápai trón megüresedésétől számított tizenöt, de legkésőbb húsz napon belül meg kell kezdődnie. Ám a jelenlegi, több tekintetben is példátlan helyzetre való tekintettel ezt az időpontot esetleg módosíthatják.

Az idők szava: gyorsított pápaválasztó eljárás következhet?
Ha a választásra jogosult konklávé tagjai teljes létszámban korábban is jelen lesznek a Vatikánban, saját döntésük nyomán hamarabb is elkezdődhet a procedúra – nyilatkozta **Federico Lombardi**, a pápai sajtóiroda igazgatója. A javaslat és a döntés előkészítése a Bíborosi Kollégium vezetőjének, **Angelo Sodano** bíborosnak a kompetenciája.

XVI. Benedek pápa közben még két hónapig a pápai rezidencián marad Castel Gandolfóban, majd a Mater Ecclesiae nevű kolostor épületének teljes felújítása után odaköltözik. Kívánsága szerint személyi titkára, **Georg Gaenswein** érsek és személyzete vele marad. XVI. Benedek utolsó pápai audienciájára február 27-én kerül sor.

Latin-amerikai, afrikai, ázsiai esélyesek, titkos „aduk” – pápai kvalitások
Egy magas rangú és közismert kardinális kijelentette: könnyen lehetséges,

hogy a mostani egyházfő utódja Latin-Amerikából vagy Afrikából, esetleg Ázsiából kerül a pápai trónra.

XVI. Benedek

A svájci **Kurt Koch** kardinális szerint „az egyházak különböző kontinenseken különböző kihívásokkal szembesülnek, s ezekre hatékony és érvényes választ kell adniuk. A kérdés az, hol erősebbek a kihívások: Latin-Amerikában, Ázsiában vagy Afrikában, mert ez erősen befolyásolja majd a döntést. El tudom képzelni, hogy fekete vagy latin-amerikai pápánk lesz.”
Koch kardinális közeli kapcsolatban áll XVI. Benedekkel, és tagja a száztizennyolc fős pápaválasztó konklávénak.

A latin-amerikai esélyesek között két főpapot emlegetnek, az egyik **Odilo Scherer** brazil érsek, a másik **Leonardo Sandri** argentin érsek. Afrikából **Peter Turkson** ghánai bíboros neve forog közszájon, aki a vatikáni Igazságosság és Béke Pápai Tanácsának vezetője. Ázsiából **Luis Antonio Tagle** Fülöp-szigeteki főpapnak vannak esélyei.

Koch kardinális szerint a következő pápának legalább négy fő tulajdonsággal kellene bírnia az egyre súlyosabb feladatokat, kihívásokat jelentő pontifexi szolgálat betöltéséhez. Ezek: mély hit, tanbeli világosság és hűség,

karizmák megléte személyiségében és kiemelkedő vezetői képesség. „A jelenlegi pápaválasztás különlegességét az adja, hogy a kardinálisoknak a még élő volt pápa jelenlétében kell megválasztaniuk utódját” – tette hozzá a svájci katolikus főpap.

Amíg felszáll a fehér füst – protestáns imák az új pápáért
A titkos „aduk” között első rendben tartják számon vatikáni megfigyelők az amerikai kardinálist, **Timothy Dolan**, New York érsekét. Vatikáni belső körökből származó értesülések szerint – amelyeket az amerikai MSNBC hírtelevízió tett közzé – erősödik az a vélekedés, hogy az egyháznak akár amerikai pápája is lehet.
Az az elvárás, hogy a következő pápa „szupererős” legyen, illik az amerikai kardinálisra. Dolan az ABC televízió megkeresésére, hogy mit szól az esélyességéhez, sajátos humorral így válaszolt olaszul: „Io non parlo inglese.” („Nem beszélek angolul.”)

Osztrák és más hírforrások arról számolnak be, hogy a jelenlegi pápával közelebbi kapcsolatot ápoló **Christoph Schönborn** bécsi érsek, valamint **Erdő Péter** magyar bíboros neve is szóba jött a pápaválasztás kapcsán.

Addig viszont, amíg felszáll az eredményes pápaválasztást jelző fehér füst a Vatikánban, s az új pápa bemegy a *camera lacrimatoriába*, a könnyek szobájába, hogy jelképesen is elköszönjön addigi életétől, s amíg a Szent Péter-dóm lodzsájáról a protodiakónus kardinális bejelenti ország-világ előtt: „Annuntio vobis gaudium magnum: habemus Papam” („Nagy örömet hirdetek néktek: van pápánk”), szóval e bejelentésig még sok víz lefolyik a Tiberisen, s bizonyára lesznek izgalmas és figyelemre méltó pillanatok ebben a nagy történetben.

Érdemes lesz tehát nyitott szívvel, füllel és szemmel nekünk is odafigyelnünk, s protestánsként még imádkozhatunk is az új pápáért. Hiszen a nagyobb testvér vezetőjéről van szó, akinek jó vagy – ne adja Isten – rossz döntései és a katolikus egyházat kormányzó prudenciája, bölcsessége az egész világkeresztyénségre befolyással lehetnek-lesznek...

■ DR. BÉKEFY LAJOS

Felvétel a Baptista Teológiai Akadémiára a 2013/14-es tanévre

A Baptista Teológiai Akadémia felvételt hirdet *államilag finanszírozott* képzéseire a 2013/2014-es tanévre. A képzések az egész életen át tartó tanulás jegyében minden korosztály előtt nyitottak.

• **Teológia alapképzési szak (BA)**
A képzés során három specializáció választható:
– *gyülekezeti lelkipásztor*: azoknak, akik élethivatásként szeretnének klasszikus lelkipásztori feladatokat el látva szolgálni (igehirdetés, lelkigondozás, tanítás...);
– *missziói*: azoknak, akik szeretnének felkészülni bibliakör-vezetői, ifjúságvezetői, evangélizációs munkatársi, misszionáriusi feladatok valamelyikére is;
– *szociális lelkigondozó*: azoknak, akik szakszerűen szeretnének segítséget nyújtani testi-lelki terhet hordozó embertársaikkak.
A szakon teológus szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 8 félév.

• **Teológia mesterképzési szak (MA)**
A képzésre azok jelentkezését várjuk, akik már rendelkeznek diplomával, és érdeklődnek a hittudomány iránt. A szakon okleveles teológus (MA in Theology/Divinity) szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 4 félév.

• **Kántor alapképzési szak (BA)**
Olyan érdeklődőket várunk, akik szakszerűen szeretnének részt venni az ének-zenei szolgálatban. A szakon kántor szakképzettség szerezhető. A képzés ideje 6 félév. A szakon belül választható képzési irány: ifjúsági zene (gospel).

Jelentkezési határidő: 2013. április 30. A jelentkezési lap letölthető intézményünk honlapjáról (*www.bta.hu*), vagy igényelhető a Tanulmányi Hivaltaltól (1068 Budapest, Benczúr u. 31.; tel.: 1/322-2815 vagy 20/886-0846; e-mail: *tanulmanyi@bta.hu*).

DR. ALMÁSI TIBOR rektor

Különös jelenség?

■ RIBÁR JÁNOS

Már a Szentírásban is találkozunk az- zal a szomorú jelenséggel, hogy mintha az ember teljesen elidegene- dett volna az egy igaz Istentől. Ezt a tragikus emberi élményt modernnek vagy posztmodernnek nevezhető korunk mintha még fokozottabban mutatná fel nekünk. Fialat és idős ige- hirdetők szájából gyakran hallani utalást arra, hogy mi, keresztyének kisebbségben vagyunk, fogunk, hát- térbe szorulunk. Tőlünk idegen szel- lemi háttérű szociológusok, statisztikusok elégedetten mutatnak rá az újabb és újabb statisztikai adatokra, amelyek ezt a tételt látszanak erősí- teni világszerte.

Örvendetes tényként hirdette nemrégiben a média egyik csatorná- ja, hogy a tradicionálisan vallásos Egyesült Államokban is csökken a ke- resztyén hívők száma. Mennyivel inkább itt van a keresztyénség alko- nya Európában – hangoztatják szor- galmasan. Igaz, egyetlen szó sem esik arról, hogy vajon mi tolakszik a kihalni látszó keresztyénség helyébe, hogy csak a tagadás szelleme virág- zik, és itt-ott gúnyt fakaszt az éter- ben, de sokszor baráti társaságban is.

Statisztikai adatokkal nem kívá- nunk vitatkozni, nem vitatjuk el a kü- lönféle fel- és lemerések tárgyla- gosságát, ám ezekből a nagyon nega- tívnak feltüntetett adatokból nem vonunk le végzetesen messzemenő következtetéseket – mert valami egészen mást tanulhatunk meg a Szentírásból, ha elmélyülten és komo- lyan, érzékeny szívvel, jelenkorunkért felelősen lapozgatjuk.

Micsoda drámai megállapítás ol- vasható a 12. zsoltár 2. versében: „*Se- gíts, Uram, mert elfogytak a kegyesek, eltűntek a hívek az emberek közül!*” Így élte meg Dávid saját korának lelki- szellemi állapotát. Elfogytak, eltűntek az istenfélők, szinte nyomuk sincs.

Döbbenetes Illés próféta élmé- nye. Megnyerte a nagy szellemi csa- tát négyszáz Baál-prófétával szem- ben. Mégis menekülni kényszerült, megrettent egy gonosz, aljas lelküle- tű, Jezábel nevezetű nőszemélytől (igaz, királyné az illető). Elrejtőzött egy barlangban, de az ő igazi megbí- zója, az Úr „nem hagyta békén”. Eb- ben a helyzetben fogalmazta meg Il- lés a saját tragikus helyzetét: „*Nagyon buzgólkodtam az Úrért, a Seregek Is- tenéért, mert Izráel fiai elhagyták szó- vetségedet... Egyedül én maradtam meg, de az én életemet is el akarják venni!*” (1Kir 19,10.14) Ő is úgy érez- te, hogy mindenki elfordult már az élő Istentől, ügyének tehát nincs jö- vője. Jelenthették volna a korabeli sta- tiszitikusok: íme, lejárt Isten ügyének az ideje, vége, nincs tovább.

Az Úr Jézus is átélte az elhagyatott- ság keserű érzését, és nemcsak a ke- reszten, hanem János evangélista sze- rint jóval a kereszt előtt: amikor a gyó- gyulást és csodákat hajkurászó hallga- tóság „kemény beszédnek” nevezte Jé- zus élő igéjét, és sokan elhagyták Isten Fiát annak ellenére, hogy nem is olyan

régen részesülhettek a majdnem sem- miből teremtett, különös szeretet- vendégség csodájában ott a pusztai ki- etlenségében. Amikor Jézus látta a hűt- lenül távozók hátát, szomorú kér- déssel fordult a tizenkettőhöz: „*Vajon ti is el akartok menni?*” Mert lám-lám, a sokaság elmegy, a tömeg elfordul, marad a maroknyi kis csapat. Ti ma- radtok? S ha oly sokból – a pusztai sze- retetvendégségen még ezrek voltak – csak tizenkettő marad, akkor ennek az ügynek nincs jövője. A farizeusok szociológusai és statisztikusai boldo- gan hirdethették volna, hogy íme, ez a Jézus-ügy lejárt, nem korszerű, vé- ge van, hiszen ez a tizenkét majdnem írástudatlan, képzettség nélküli iparos- ember semmire sem képes.

Különös jelenség? Ismétlődő élmé- nyem volt gyakorló lelkészi szolgálato- mom utolsó éveiben a családi keresz- telők alkalmával megfigyelt jelen- ség. A keresztelési alkalmak bizonyos százaléka függetlenedett a vasárna- pi istentisztelettől (más kérdés, hogy ez helyes-e, vagy sem). Nemcsak a család kérése volt ennek az oka, ha- nem az is, hogy a két-négy éves gye- rekek viselkedése alig kezelhető. Nem rosszaság ez, csak még nem ér- tik, miről van szó. Hiszen már nem csecsemők, de még nem is a dolgo- kat megértő gyermekek.

Nos, az így teljes istentiszteletté alakított keresztelési alkalmakra nemcsak mintegy tíz-tizenöt per- cet fordíthattunk – mint vasárnap történt volna –, hanem akár har- menc-negyven percet is, hangsú- lyozva, hogy most istentiszteleten va- gyunk. Legtöbbször a létszám is megfelelt ennek. Nem beszélve arról, hogy a liturgiai viselkedést nem isme- rő családtagok sokkal kevésbé érez- ték magukat feszélyezve ilyenkor, mint vasárnap, amikor bizony látszott rajtuk, hogy zavarban vannak, nem tudják, mikor kell felállni vagy leül- ni, és miért. S ne legyünk álszentek, a megkeresztelt kisgyermek család- jával elsősorban úgyis a lelkész tart- ja (vagy nem tartja) a kapcsolatot, hi- ába hangsúlyozzuk a gyülekezet fe- lelősségét. Tisztelet a kivételnek!

Tehát annak rendje és módja sze- rint megtörtént a családi istentiszte- let, szólt az orgona, volt minden szükséges elem. A szülők és keresz- szülők számára a hosszabb előké- szület után minden világos volt, emellett a már elnémithatatlan gyer- mekkel nem a szülőknek vagy a ke- resztszülőknek kellett küzdeniük, hanem a rátermett nagymama ügyelt

rá, lehetővé téve a többieknek, hogy az igére és a liturgiára figyeljenek, és a ke- reszteléssel kapcsolatos kérdésekre világos és tudatos választ adhassanak.

A különös jelenséget, amelyet em- lítettem, ilyenkor, a családi istentisz- telet végén tapasztaltam. Az orgona elhallgatott, elaludtak az oltáron a gyertyák, lehetett hazamenni. S nem akartak! A gyermekek is csendben vol- tak, a szülők és keresztszülők megha- tódva állodagáltak, a családtagok közül néhányan fényképeztek, a többiek nézegették, méregették a templom- ot. Mit tehetett a lelkész? Magyaráz- ni kezdte a templom látható részeit, az oltárképet, oltárasztalt, a terítők szí- nét, és sor került arra is, hogy az egy- házi esztendőnek melyik szakaszában vagyunk, beszélt a gyülekezetről, az egyházzól, Krisztus népéről – im- máron nem csak a szülőknek.

Különös! Senki nem sietett, nem rohant, nem nyüzsgött; átéltek vé- gre valami olyat, ami addig hiányzott az életükből. Mint akik mozdulatlan- ságukkal, váratlan áhítatukkal azt fe- jezik ki, hogy jó itt lenni. Jó itt len- ni a templom csendjében, ahol min- den a békét és a nyugalmat sugározza, minden annyira más, mint a vi- haros világban.

Jó itt lenni – és nem akarnak menni, pedig már jó ideje készen va- gyunk a keresztlével, sőt az „idegen- vezetéssel” is. Nem akaródzik vissza- menni a napi csatározások világába, még akkor sem sietős, ha köztudot- tan várja a csapatot az ünnepi ebéd. Mert jó itt lenni a templom hűsében, ahol béke, csend és nyugalom van, és az emberi lélek megsejti, hogy ez a tér egészen más, mint a küzdelmes és gondokkal terhelt világ.

Egyre nagyobb ámulattal néztem a templomból vonakodva távozókat, és megsejtettem valamit az emberi lé- lek éhségéről és szomjúságáról.

De nem ezért nem lesz igazuk az éretlen „statisztikus prófétáknak”.

Hanem mert eme szent ügy mö- gött az élő Isten áll. Hiába hitte és fél- te Dávid a zsoltárában, Illés ama homályos barlangban, hogy minden- nek – vagyis Isten ügyének – vége, mert a történelem Ura, a mi megvál- tó Krisztusunk és a hitet ébresztő Szentlélek másképpen gondolja.

Az orosz vallásbölcsező és miszti- kus gondolkodó, *Mereskovszkij* mon- ta az óceán apály-dagály jelensége kapcsán, hogy ilyen az istenhit is. Van dagálya, amikor nagy az áradás, van apálya, amikor minden visszahúzód- ni látszik, de az *Óceán* – nagyon szép istenszimbóluma ez Meres- kovszkijnak – mindig megmarad.

Alázatosan kérjük a mi Urunkat, hogy következessen a Szentlélek áradásának, az ébredésnek a kora, de azzal az alázattal, amelyre Jézus Ni- kodémust tanítja: „*A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélek- től született.*” (Jn 3,8)

A szerző nyugalmazott evangélikus esperes

HETI ÚTRAVALÓ

„*Isten abban mutatta meg rajtunk a szeretetét, hogy Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk.*” (Róm 5,8)

Bőjt 2. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úr Szolgáját állítják elénk. Ő szeretett minket, s vére által megszabadított: „Isten Fia szolgálai for- mátt vett fel, és emberekhez lett hasonlónvá; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2,7.8; LK) *Luther* szerint éret- tünk volt engedelmes: „De nagyon is szeretett minket a Krisztus! Isten azt akar- ja, hogy az emberré lett Krisztust viszonszeressük. Istennél nincs más, csak kegyelem, és ezzel táplál, hordoz s megtart.” *Reminisce*re! – „Emlékezzél meg, Uram, a te irgalmasságodról és a te jóvoltodról, melyek öröktől fogva van- nak.” (GyLK 686,5) Az Írásban évezredek óta áll e Krisztusban beteljesült ki- jelentés: „*Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő. Az Úrtól lett ez...*” (Zsolt 118,22–23) A gonosz szőlőművesek megvetették a szeretett fiút: „*Ez az örökös, gyertek, öljük meg, és mienk lesz az örökség! Megragadták, megölték, és kidobták a szőlőn kívülre.*” (Mk 12,7–8) „...*Jézus is, hogy megszen- telje a népet tulajdon vére által, a kapun kívül szenvedett. Menjünk ki tehát őhozzá...*” (Zsid 13,12–14) – az év igéjének engedve. S heti igénk örök követ- kezménye: „*Mert... megbékéltetett minket az Isten önmagával Fia halála ál- tal..., még inkább üdvözíteni fog élete által.*” (Róm 5,10) Isten a cselekvő: ő meg- igazít, megment, s szeretetét, Szentlelkét adja az istentelen bűnösöknek – ez dicsekedésünk alapja. Jeremiás sorsa Jézusét példázza: „...*a kezetekben vagyok. (...) De tudjátok meg, ha megöltök, ártatlan vér terhel benneteket..., mert va- lóban az Úr küldött hozzátok...*” (Jer 26,14–15) Az Úr értékelése szerint a ke- gyes Jób rosszindulatú betegségében is istenfélő és kitartóan feddhetetlen ma- radt: „*Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk.*” (Jób 2,10) Jézus elfogadta a keserű poharat. Isten adott vizet a pusztában vándorló, zú- golódoó népének Mózes által: „...*vedd kezedbe botodat is..., és menj! Én majd ott állok előtted a sziklán, a Hóreben. Üss a sziklára! Víz fakad belőle, és ihat a nép.*” (2Móz 17,5–6) „...*a lelki közsziklából ittak, amely velük ment. Az a kő- szikla pedig a Krisztus volt.*” (1Kor 10,4) Bizony, az ő teste igazi étel, az ő vére igazi ital, s aki ezzel él, annak már most örök élete van (lásd Jn 6,54.55). Jézus „*engesztelő áldozat a mi bűneinkért*”, de hogyan lehet személyesen is miénk e váltáság, és miként igazulhatunk meg Isten előtt? „*Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól.*” (1Jn 2,2; 1,9) Bőjt 2. hetében Jézus másodszor szól haláláról és feltámadásáról: „...*az Emberfia emberek kezébe adatik!*” (Lk 9,44) Pállal valljuk: a Krisztusban való hit által igazultunk meg, Isten ingyen kegyelméből: „...*többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem..., aki szeretett engem, és önmagát adta értem.*” (Gal 2,20) „Add nékem áldott Lelkedet, / Szent testedet és véredet, / Hogy te lakozzál bennem. / Csak tebenned bízik lelkem.” (EÉ 361,3)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Pódiumbeszélgetés az egyházi rádiókról

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidé- ki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) feb- ruár 25-én, hétfőn 18.30-kor *Az egyházi rádiók lehetőségei és szerepe a közéletben* címmel pódiumbeszélgetést tartunk. Előadó: *dr. Szabó Ta- más*, a Mária Rádió elnöke.

HIRDETÉS

Új evangélizáció? – Előadás Kelenföldön

A kelenföldi evangélikus gyülekezet tanácstermében (1114 Budapest, Bocs- kai út 10.) március 2-án, szombaton délután 16.30-kor kezdődő szere- tetvendégségen *dr. Kránitz Mihály* egyetemi tanár *Új evangélizáció, avagy reformáció a római katolikusoknál?* címmel tart előadást. Minden ér- deklődőt szeretettel hívunk és várunk.

HIRDETÉS

Felhívás a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület gyülekezeteihez

Tisztelettel kérjük egyházkerületünk valamennyi gyülekezetét, hogy – a kerület újraalakulását eredményező zsinati döntésre emlékezve – a feb- ruár 24-i, vasárnapi istentiszteleteken hálaadó imádságukban emlékez- zenek meg egyházkerületünkről! Kérjük Urunk áldását a kerületünkben folyó szolgálatra, a kerület aktív és nyugállományú vezetőire és tisztség- viselőire. Imádságaikban gondoljanak kerületünk minden gyülekezeté- re, egyházmegyéinkre, oktatási és diakóniai intézményeinkre, lelkésze- inkre és felügyelőinkre, tisztségviselőinkre és presbitereinkre és minden gyülekezeti tagunkra, hálát adva Istennek megtapasztalt ajándékaiért. *A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége*

HIRDETÉS

Asztali beszélgetések...

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Petőfi Irodalmi Mú- zeum szeretettel várja az érdeklődőket március 1-jén, pénteken 18 óra- kor a következő disputájára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.).

Disputapartnerek: *Juhász Ferenc* író és *Konok Tamás* festőművész. Té- ma: „*A dicsőség felfénylése*”. A disputa ideje alatt élőben követhető a be- szélgetés a *pim.hu* oldalon.

A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 forint, diákoknak és nyug- díjasoknak 300 forint (a belépőjegy árával a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatja).

PALACKPOSTA

Túlcsordulás

„Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.” (Lk 6,45b)
„Mert mondom nektek, ha a ti igazságotok messze felül nem múlja az írástudókét és farizeusokét, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába.” (Mt 5,20)

Beszélhetnénk például azokról a személyekről, azokról a dolgokról, akiket, amelyeket különösen szeretünk. Könnyű helyzetben lennénk, hiszen ki ne tudna akár óráig mesélni arról, aki hozzá közel áll. A vak a kutyájáról, akire minden pillanatban számíthat. A nagyszülő az unokájáról, az apa a kisfiáról, a zenész a gitárjáról, a szerelmes a szerelméről. De arról is könnyű beszélni, hogy milyen az Isten túlárado szeretete, túlcsorduló irgalma. Aki egyszer is átélte, hogy milyen az Isten szeretetében felébredni, az nem felejt el. Aki egyszer is megtapasztalta már a bűnbocsánat felszabadító boldogságát, bármikor tud róla beszélni.

De itt most másról van szó. Itt nem a szeretet, a kegyelem túlcsordulásáról, a mindeneket betöltő irgalomról kell beszélni, hanem azon kell elgondolkodnunk, hogy mi marad utánunk, milyen nyomot hagyunk magunk után; mi az, ami belőlünk kicsordult, amire nem figyeltünk. A farizeusok igazsága kontrollált: tervezett, előre megfogalmazott, előre lejátszott, épp ezért olykor megjátszott igazság. De mi van a váratlan helyzetekkel? Mit mondunk, mit teszünk akkor, amikor nem tudunk felkészülni, mi van, amikor elveszítjük a kontrollt? Azzal védekezünk, hogy csak kicsúszott a szánk, pedig épp ez árul el, ez leplez le bennünket.

A *Farkasokkal táncoló* című film döbbenetes jelenete, amikor az indiánok meglátják, hogy a fehér vadászok százával gyilkolták le a bölényeket csak a nyelvükért vagy a bőrukért. Szemünk elé tárul a völgy, tele bölénytetemekkel, ez maradt a fehér vadászok után. Vajon utánunk mi marad akár egy Szélrózsa találkozó után, akár egy fesztivál vagy csak egy ifjúsági óra után?

A kánaáni asszony (Mt 15,21–28) fájdalomában, aggódásában a leggyönyörűbb hitvallás fogalmazódik meg: szebb, mint bármelyik megformált, átgondolt hitvallás. Neki nem volt ideje, lehetősége, hogy átgondolja mondanivalóját, az csordult ki belőle, hogy ami az Isten asztaláról lehullik, ami már nem kell, ami felesleges, ami szemét, az ember számára az is éltető. Bármi, ami az Istentől jön, jó, még a felesleg is.

Sajnos az ember feleslege más. Teleszemeteljük érdeinket, nemcsak folyóinkat és levegőnket tesszük tönkre, hanem teleszemeteljük hitünket is. A váratlan helyzetek mutatják meg leginkább, hogy mivel van tele a szívünk. A tanult igazság csak a komfortos helyzetekre jó. Valójában akkor mutatkozik meg igazi énünk, hitünk, amikor ránk lépnek, mint egy leejtett fogkrémestubusra.

Amikor szépeket mondanak rólad, amikor simogatnak, akkor te is szépeket mondasz – de mit mondasz akkor, amikor rád lépnek, amikor megtaposnak? Akkor mivel van csordultig a szíved?

Az biztos, hogy volt valaki, aki akkor is kínzóíért imádkozott, amikor verték. Ha az én igazságom nem is, de az övé biztosan meghaladja a farizeusok igazságát.

■ ÓCSAI ZOLTÁN

ZSOLICZAI BALÁZS FELVÉTELE

Névjegy: Ócsai Zoltán
Pécsi evangélikus lelkész vagyok. A kilencvenes években Vár-alján laktam, ahol 1996-ban először rendeztük meg a Szélrózsa találkozót. Annak idején úgy véltük, sokkal több érték van kis egyházunkban, mint gondolnánk. Lehetőséget szeretnénk volna teremteni arra, hogy fiatalok találkozhassanak, épülhessenek egymás hite által.

Az elmúlt években Győrben szolgáltam, ahol különösen sok időt töltöttem a Péterfy evangélikus iskolában. Hitvallásom itt is az volt, hogy teret kell adni a fiataloknak, hiszen nagyon sok tehetség van közöttük, csak talán nincs meg az a fórum, közösség, amelyben ezt bemutatathatják. Azon dolgoztam, hogy a tehetségek ne kallódjanak el, legyenek egyházunk értékes tagjai, mindig legyenek hajlandók tanulni – fiatalként és felnőttként egyaránt. Ezért szervezünk zenei táborokat évek óta. A bemutatkozás és a közösségépítés alkalma még az evangélikus gimnáziumok országos találkozója (EGOT) is, amelynek a szervezésében sokszor részt vettem.

Számomra az a jó gyülekezet, amely nem feltétlenül elfogadó, de mindig befogadó, vonzó, de nem csábító, és a bűnnél csak a bűnbocsánatot veszi komolyabban.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Képes krónika a Szélrózsa-utótalálkozóról

► Folytatás az 1. oldalról

Vízpartról vízpartra
„A Balaton mellől a Büdös-tó partjára költözik a Szélrózsa, ahol a badacsonyi látkép helyett a nagy magyar ugarban gyönyörködhet majd a látogató” – ezekkel a helyszínek adottságai különbségeire utaló szavakkal jelentette be Gáncs Péter elnök-püspök Mesterházy Balázs Szélrózsa-atya oldalán, hogy jövő nyáron a jubileumi, tizedik országos evangélikus ifjúsági találkozónak – Váralja, Bodajk, Debrecen, Kismaros, Tata, Szolnok, Kőszeg, Szarvas és Fonyódliget után – Soltvadkert ad otthont.

Homoki Pál, a házigazda gyülekezet lelkésze örömmel idézte fel, hogy bár a Tízek tagjaival egy hideg, borús, ködös napon tekintették meg a város határában található, hivatalosan Vadkerti-tónak nevezett állóvíz mellett kempinget, amikor a találkozó főszervezői nyomát sem láthatták annak a pezsgő (fürdő)életnek, amely nyaranta jellemzi a területet – mégis meglátták a benne rejlő lehetőséget. Meggyőzésükhöz ráadásul – tette hozzá a lelkész – nem volt szükség arra, hogy bevessék a messze földön híres Szent Korona cukrászda ínycsiklandó finomságait vagy a gyülekezet borászattal foglalkozó tisztségviselőinek ugyancsak jó hírű palackozott nedűit...

A 2014. július 23. és 27. között esedékes Szélrózsa mottója és központi témája ugyan még csak a mennyei Atya számára ismert – legalábbis Csizmadia Nóra Szélrózsa-koordinátor nem tudott még konkrétumokat mondani erről –, de ha folytatódik az elmúlt években kialakult gyakorlat, akkor – feltételezi a tudósító – legkésőbb jövő ilyenkor egy jó hangulatú előtalálkozó keretében erre is felülkerekedhet.

■ VITÁLIS JUDIT

A teológushallgatók zenekarának szolgálata

Püspökdezzert Szemerei Jánossal, Gáncs Péterrel és dr. Fabiny Tamással

Szélrózsa Band

Kövesdi Miklós

Kubiszyn Viktort, a Drognapló szerzőjét Bedecs Réka kérdezte

Zsunnyogh Zsolt

Amaro Del

ZSOLICZAI BALÁZS FELVÉTELEI

Piros lufik szálltak fel az iskolaudvaron

Elmulással kapcsolatos tabukat döntöget a gyermekhospice-alapítvány

► **Idén első alkalommal csatlakozott a Békéscsabai Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény az „Öltözz pirosba, és mutasd ki szereteted!” akcióhoz, amely a gyermekhospice hazai helyzetére irányítja a figyelmet.**

Az iskola vezetése első szóra a kezdeményezés mögé állt – mondta el az *Evangelikus Életnek Kolarovszki Zoltán*, az intézmény igazgatója. Mint ki-fejtette, a Szemem Fénye Alapítvány által útjára indított mozgalom kiválóan alkalmas a diákság körében a szociális érzékenység fejlesztésére igazán életszerű körülmények között. Emellett olyan értékekre irányítja a diákság és a tanári kar figyelmét, mint az adakozás, a nehéz sorsúak felkarolása. Ezzel párhuzamosan saját helyzetünk is – mások nehézségeinek fényében – más megítélés alá esik, jobban megbecsüljük az egészséget, a testi vagy lelki jólétet.

Hogy mennyire illeszkedik az iskola szellemiségébe, jól mutatja a rendezvény sikere is. Február 15-én a tanári kar teljes egyetértését fejezte ki a célokkal, és pirosba öltözött. Nagyon sok gyermek is piros ruházatot vagy kiegészítőt öltött, különösen a kisebbek – az elsősök és az ötödikesek – mutatkoztak aktívnak e téren. Utóbbiak vállalták, hogy kétszáz forintos adományért árusítják a piros színű gyümölcssteát és a piros szívet formázó kekszes édességet. Az adományokból összegyűjtött pénz Magyarország első gyermekhospice-házának – az egykori beteg, *Várdai Dóra* emlékére Dóri Ház nevet viselő, két éve beindított pécsi intézménynek – a működtetését fogja szolgálni.

A békéscsabai evangélikus gimnázium a megyében, sőt a térségben elsőként csatlakozott a kezdeményezéshez, köszönhetően *Darányi Katalin* tanárnőnek, aki – mint lapunknak elmondta – maximálisan egyetért a Szemem Fénye Alapítvány céljaival és szemléletmódjával, és céljául tűzte ki, hogy ezeket másokkal is megismerteti.

Az alapítvány tíz éve működő, igen aktív civil szervezetként elsősorban a gyógyíthatatlan betegségben szenvedő gyermekeknek és családjuknak nyújt kézzelfogható szolgáltatásokat akár éveken, évtizedeken keresztül. Tevékenységének fontos része a szülők és nagyszülők támogatása gyászukban, a beteg gyermek testvérének lelkipozírozása, a meg nem gyógyított gyermekek emlékének méltó ápolása – mutatott rá Darányi Katalin.

Mindezek hiánypótló, az országban úttörő kezdeményezések, melyekre nagy szükség van. Becslések szerint hazánkban mintegy kétezer családban nevelnek gyógyíthatatlan beteg gyermeket.

A Szemem Fénye Alapítvány egész működésével, így az „Öltözz pirosba...” mozgalommal is oldani kívánja a gyermekhalállal kapcsolatos félelmeket, a társadalom egészében meglévő elutasító gondolkodásmódot, amely az elmúlást, különösen a gyermekek halálát tabuként kezeli.

■ SZEGFŰ KATALIN

„Öltözz pirosba...” – óriási szívet formáltak a pirosba öltözött diákok és tanárok a békéscsabai evangélikus gimnázium udvarán

Közösségi szolgálatban

Egyházmegyei felügyelőt iktattak Súron

► **A Fejér-Komáromi Egyházmegye új felügyelőjének, *Molnár Istvánnak* a szolgálatba lépését ünnepelték a sári evangélikus templomban összegyülekezett hívek február 16-án, szombaton délután. Az alkalmon *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését, a beiktatás feladatát pedig *Szarka István* esperes végezte.**

„Jézus követéséhez elkötelezett döntésre van szükség – mondta Lk 9,57–62 alapján tartott prédikációjában

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Szemerei János. – A tanítványság, amelyre Jézus hív, azzal kezdődik, hogy az elhívottakból elküldöttek lesznek.” A püspök figyelmeztette

■ A. M.

az egyházmegye vezetőit arra is, hogy elhívásuk közösségi szolgálatra szól, amelyet esperes és felügyelő egymást segítve tud végezni.

Molnár István az istentisztelet után, a közgyűlésen székfoglalójában arról beszélt, hogy a múlt értékeit megtartó, de egyben az új felé nyitott gondolkodással szeretne helytállni, élve a kapott lehetőséggel. *Mészáros Tamás* egyházkerületi felügyelő – úgy is, mint közvetlen elődje a tisztségben – arra biztatta az új egyházmegyei felügyelőt, hogy élete folyamatos *imádságmaraton* legyen.

Köszöntést *Bence Imre*, a Budai Egyházmegye esperese mondott, a fejér-komáromi lelkészek jókívánásait pedig *Vancsai József* lelkész adta át.

Hit- és erkölcsstanórák: ki, mit, mikor?

2013. szeptember 1-jétől az állami általános iskolákban az elsős és az ötödikes gyermekek szüleinek választaniuk kell, hogy gyermekük erkölcsstan- vagy hit- és erkölcsstanórákon vegyen részt heti egy órában. Az ezen órákkal kapcsolatos szervezési és tájékoztatási feladatokat a kormány 20/2012. EMMI rendelete rögzíti. Az alábbiakban – a szűke szabott határidők miatt a rendelet társadalmi vitára bocsátott tervezete alapján – azt foglaltuk össze, hogy a hit- és erkölcsstanórák szervezésénél milyen feladatok vannak a lelkészeknek és hittanároknak, s a jelentkezés során milyen határidőkre kell figyelniük a szülőknek idén tavasszal.

megküldött írott anyagok megismerésére az igazgató a szülőknek lehetőséget biztosít.

2013. március 16–31. között

Az igazgatók az iskola honlapján, hirdetőtábláján és egyéb fórumokon nyilvánosságra hozzák a lelkész/hittanár által megküldött írott információkat.

2013. április folyamán

A leendő első osztályos diákok szülei a beiratkozáskor választanak az erkölcsstan és a hit- és erkölcsstanórák közül. A lelkész/hittanár jelen lehet a beiratkozásnál, és/vagy papír alapú dokumentumokat vihet be a szülők tájékoztatására.

2013. május 20-ig

A leendő ötödik osztályos diákok szülei a beiratkozáskor választanak az erkölcsstan és a hit- és erkölcsstanórák közül. A lelkész/hittanár jelen lehet a beiratkozásnál, és/vagy papír alapú dokumentumokat vihet be a szülők tájékoztatására.

2013. május 23-ig

Az igazgatók tájékoztatják a lelkészeket/hittanárokat az egyházközösség által meghirdetett hit- és erkölcsstanoktatásra jelentkező tanulókról: nevüket – osztályuk megjelölésével együtt – átadják a lelkésznek/hittanárnak.

2013. május 30-ig

Az iskola és a lelkész/hittanár egyeztet a tanulócsoporthoz kialakításáról (összevonható csoportok, órarendi lehetőségek, iskolán kívül megtartott hit- és erkölcsstanóra stb.).

2013. június 30-ig

Az igazgatók tájékoztatják a hit- és erkölcsstanoktatásra jelentkező tanulókat és csoportokat számáról a fenntartót.

■ **DR. KODÁCSY-SIMON ESZTER**
koordinátor
(Katechetikai munkacsoport)

A SZERZŐ FELVÉTELE

Kívül imaház, belül templom

Hálaadás Móron

▶ Templomi berendezést kapott a móri evangélikus imaház. Többek között új szószék és oltárelőlap készült, Németországból pedig ajándék templompadok érkeztek a közösség istentiszteleti életének gazdagítására. A belső felújításért ünnepi istentiszteleten adtak hálát a gyülekezet tagjai február 17-én, vasárnap délután. Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Szarka István esperes és a helyettesként Móron szolgáló Kadlecsek Zoltán lelkész működött közre.

Balról jobbra: Kadlecsek Zoltán, Szemerei János és Szarka István

A püspök a hálaadás fontosságát hangsúlyozta a tíz leprás története (Lk 17,11–19) alapján tartott prédikációjában. „Szegényebb az az ember, aki nem tud köszönetet mondani – fogalmazott Szemerei János. – A hálaadó alkalmak erőforrások lehetnek, ha észrevesszük, hogy Isten ajándékai azok, amelyek életünket értelmessé teszik.” Az istentiszteletet követő közgyűlésen a hálaadás jegyében gyülekezeti tagok mondtak verseket, és a fiatalok is műsort adtak. A leánygyházközösség gondnokai – Németh Miklós és

Malatidesz Ádám – beszámoltak az elvégzett felújítási munkákról. Köszöntést mondott Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, Molnár István fejér-komáromi egyházmegyei felügyelő, valamint Fenyves Péter, a város polgármestere is. Az örömteli ünneplést a hívek a református gyülekezeti teremben tartott szeretetvendégségen folytatták, ahol a vendégeknek lehetőségük nyílt megkóstolni a helyi specialitásként számon tartott borlevest és a mellé kínált kvircedlit is.

■ ADÁMI MÁRIA

Gospel – magyarul

Hét – teljesen különböző hátterű és eltérő múltú – istenhívó hivatásos zenész összeállt, hogy valami újat és frissítőt alkosson a magyar keresztény könnyűzenei palettán. Egy dolog biztosan közös bennük: nem magukban bíznak. Mindannyian Jézus Krisztust vallják személyes megváltójuknak, akit egy szívvel és egy Lélekkel dicsőítenek zenéjükkel.

A Helyes_Beat zenekar célja, hogy Magyarországon is megteremtse a modern magyar nyelvű gospelt. Zenéjükben a szokottnál nagyobb teret adva a hangszereknek a legújabb hangzásokat alkalmazzák, eközben pedig igen fontosnak tekintik a minőséget és a zenei igényességet is.

Nincs más Isten című – idén februárban megjelent – lemezük tizenegy ismert keresztény dicsőítő dal rendhagyó feldolgozásait tartalmazza. A korong címadó dalához készült videoklip már megtekinthető YouTube-csatornájukon, az album pedig megrendelhető a helyesbeat.hu weboldalon.

A csapat március 3-án (vasárnap) 19 órakor a MOM Kulturális Központban tartja lemezbemutató koncertjét. Je-

gyek kaphatók a mom.jegy.hu oldalon és a helyszínen.

▶ EvÉlet-infó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület gyülekezeti elnökségeinek konferenciája

Nagy tisztelettel és szeretettel hívjuk és várjuk gyülekezeteink és egyházmegyéink elnökségeit, lelkészeket és felügyelőket március 8–9-én Balatonszárszóra terveink, feladataink és lehetőségeink megbeszélésére, tapasztalataink ki-

cserélésére és lelki töltökezésre. Kérjük, részvételi szándékukat legkésőbb február 28-ig jelezzék a győri püspöki hivatalban.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

Program

Március 8., péntek

18.00: Vacsora
19.00: Köszöntés, bemutatkozás (Szemerei János, Mészáros Tamás)
19.30: Képes beszámoló a bátonyterenyi gyülekezet részére szervezett gyűjtésről és az adomány célba juttatásáról (Bokor Béla)
19.45: Előadás: „Egymás terhére hordozzátok” (dr. Garádi Péter)
21.00: Esti áhítat, vesperás (Bencze András)

Március 9., szombat

8.00: Reggeli
9.00: Reggeli áhítat (Kovácsné Tóth Márta)
9.30: Bemutatkoznak az egyházmegyék
• Vasi Egyházmegye: Gyülekezet és szeretetszolgálat egymásra hatása
• Somogy-Zalai Egyházmegye: A szórványgondozás örömei és nehézségei
• Soproni Egyházmegye: Gyülekezet és egyházi oktatás egymásra hatása
10.30: Szünet

11.00: Bemutatkoznak az egyházmegyék (folytatás)
• Veszprémi Egyházmegye: Egyházmegyén belüli kapcsolatok építése
• Győr-Mosoni Egyházmegye: Gyermekmunka, hitoktatás hatása a gyülekezetre
• Fejér-Komáromi Egyházmegye: Az egyházzenében rejlő lehetőségek a gyülekezetépítésre
12.30: Ebéd
14.30: Egyházkerületi fórum
15.30: Záró úrvacsorai istentisztelet (Szemerei János)

Istentiszteleti rend • 2013. február 24.

Böjt második vasárnapja. Liturgikus szín: lila.
Lekció: Mt 15,21–28; 1Thess 4,1–8. Textus: Ézs 42,1–4. Énekek: 81., 189.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193. de. 9.; Sarepta, II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Horváth Ferenc; Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gáncs Péter; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (orgonazenés áhítat) Smidélisz Gábor; Fásor, VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv., szuplikáció) Ferenczi Ágnes; Józsefváros, VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Románné Bolba Márta; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Románné Bolba Márta; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; liturgus: Muntag Lőrinc; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) Missura Tibor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) D. Szévik Imre; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (szuplikáció) Koch Szilvia; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos utca 28. (kistemplom) de. 10. Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. de. fél 11. (úrv.) Halász Alexandra; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Halász Alexandra; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kovács Áron; Rákoscscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Hokker Zsolt; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2. (úrv.); Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lackner Pál.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Légy csendes szívvel!

► A minap egy kereskedelmi (!) rádió hírei között is szerepelt, hogy egy angliai kisváros gyülekezete CD-t adott ki, melyen templomuk csendje hall(gat)ható. (A kezdeményezésről Sikeres a templomi csend címmel lapunk múlt heti számának 14. oldalán írtunk. – A szerk.) A „hanganyagon” csak apró neszek és az utca kívülről beszűrődő halk zörejei törik meg a csendet. A gyülekezet a lemez árából származó bevételt a templom felújítására kívánja fordítani. Elgondolkodtató ötlet – és talán még elgondolkodtatóbb, hogy a CD nagy népszerűségnek örvend. Úgy látszik, a lelkész egy gyakori hiányt vett észre a hívei körében, s az orvoslására működő „terápiát” is javasolt...

Habár az ipari forradalom óta végbenő fejlődés eredményeképpen az elmúlt évszázadok folyamán sorra jelentek meg újabb gépek és közlekedési eszközök, a zaj káros hatásainak vizsgálata csak a 20. század végére vált egyre fontosabb (sőt égető) kérdéssé.

Míg egykor csak néhány zakatoló gőzmozdony verte fel a csendet, addig mára a megnövekedett (közúti és légi) forgalom, de számos más – főként a munkához vagy akár a szórakozáshoz kapcsolódó – emberi tevékenység következtében is jelentős zajterhelés ér bennünket. Sok esetben fel sem ismerjük ennek testi-lelki egészségünk-re gyakorolt hatását.

Elődeink életének természetes velejárója volt a csend (talán nem véletlen, hogy hajdanán az emberek és a települések nyugalmára ügyelő tisztviselőket *csendbiztosnak* nevezték, vidéken pedig egy időben a *csendőrség* vigyázta a rendet), napjainkra azonban tudatosan törekednünk kell a csend megteremtésére. Ma már találkozhatunk olyan fogalmakkal is, mint a csendvédelem vagy a zaj (és rezgés) elleni védelem.

A csendnek többféle értelmezése lehetséges. Fizikai értelemben véve a csend az az állapot, amelyben hang, zaj nem hallatszik. Mérések és vizsgálatok alapján határozták meg a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékeket, illetve pontosan megvannak határozva azok a zajszintek is, amelyek bizonyos idő után már különböző mértékű egészségkárosodást okoznak szervezetünkben.

Más megközelítésben – de az eddigiekkel szoros összefüggésben – beszélhetünk a csend lelki értelmezéséről is. Vannak helyzetek, amikor nincs értelmük a szavaknak, mert „süket fülekre találnak”, nem hall

meg minket senki, vagy éppen mi nem halljuk meg annak a szavát, akinek akkor szüksége lehet rá. A Betesda partján fekvő, harmincnyelc éve beteg ember így fogalmaz: „*Uram, nincs emberem...*” (Jn 5,7) Ebben a nyomasztó „síri csendben” elbizonytalanodunk, kétségbeesünk,

mintha megszűnt volna körülöttnünk az élet. A zsoltáros így fogalmaz: „*Ha az Úr nem segített volna rajtam, én már a csend honában laknám.*” (Zsolt 94,17)

Ám a csendről általában valami jó, megnyugtató érzés jut eszünkbe, amelyre sokszor csak vágyakozunk. A tudatosan választott csend, az elcsendesedés sok szellemi-lelki érték és élmény forrása lehet. Gondolhatunk itt a szerzetesek kolostori életére, a különböző zárandoklatokra (az *Evangelikus Élet* hasábjain is többször olvashattunk például evangélikus szemszögből a Szent Jakab-zarándokút élményeiről), a Taizé-alkalmakra, melyek célja elsősorban az Istennel való közösség mélyebb meg-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

tapasztalása. (Ahol például éppen énekléssel hangolodunk rá a belső elcsendesedésre.)

Ez nem állapot, hanem sokkal inkább „cselekvés”, egy dinamikus Isten-ember kapcsolat. Ebben az *éltező* csendben születhet meg az Istennel való odafigyelés, az Istennel való párbeszéd: az imádság. *Anthony de Mello* jezsuita szerzetes így fogalmaz *A csend szava* című könyvében: „Ebben a hallgatásban tapasztalható meg a teremtéssel való egység.”

Azonban gyakran éppen ez a harmónia nem működik az ember életében, és legtöbbször éppen ő maga töri össze. *Babits Mihály* így ír *Korán ébredtem* című versében: „Korán ébredtem. Ablakom még / ki nem nyitotta a szemét, / s a Csönd nem hagyta abba a zenét, / örök zenéjét, melyet minden éjjel / elkezd és folytat, míg a durva ember / ki nem üti kezéből hegedűjét.”

Mára annyi zajos tevékenységgel vettük körül magunkat, hogy már meg sem halljuk a megnövekedett ingerküszöbünk alatti halk neszeket, csak egy-egy kirándulás vagy a nyaralás alatt „van időnk” meghallani a tücsök ciripelését vagy a madarak énekét.

Mert a meghalláshoz nemcsak fül kell, hanem szív is: ráhangolódás, odafigyelés. (A kínai nyelv ezt jól kifejezi, mert a *meghallgatni* igében benne rejlik a *fül* és a *szív* szó is.) Ahogy Jézus is meghallgatta és meghallotta a rászorulókat, a betegek, a kirekesztettek szavát.

Paul Gerhardt egyik énekversében jól rávilágít arra, hogy az ember igazi csendje a hitben, az Isten iránti feltétlen bizalomban gyökerezik: „Légy csendes szívvel, légy békével, / Bízál, ember, az Istenben! / Nála van öröm nagy bőséggel, / Vele célhoz érsz mindenben.”

Jó lenne, ha ezt a *valódi* csendet minél többször megélnénk, akár a templom falain belül, akár azokon kívül, hogy ne kelljen CD-n megvásárolnunk...

■ JCSCs

EVÉL&LEVÉL

Reformáció és tolerancia – avagy a türelem Luther-rózsát terem

Kiskőrösön idén egy evangélikus általános iskolával és egy gimnáziummal gazdagodott gyülekezetünk. Az önkormányzattól átvett intézményekben megkezdődött a keresztyén nevelés, melyet – Istennek hála – mindeddig pozitív visszajelzések és örömteli rendezvények kísértek.

Gyülekezetünkben régi hagyománya van a téli teaestéknek, ahová a gyerekeket szüleikkel, családjukkal együtt hívjuk meg egy-egy kötetlenebb szeretetvendégségre és előadásra, áhítatra. Idén a 2011 óta evangélikus Harangvirág Óvodának és városunk mindkét általános iskolájának evangélikus családjait láttuk vendégül négy estén. A rendezvény nem titkolt célja a gyülekezetépítés: hogy kapcsolatba kerüljünk a szülőkkel, hívogassuk őket alkalmainkra, és egy kicsit közvetlenebb módon is megismerkedhessünk velük.

A százharminc-százhatvan fős alkalmatok évfolyamokra bontva tartottuk meg, minden korosztályt a neki megfelelő családi játékokkal, interaktív feladatokkal vártunk, sőt még táncra is perdültünk egy zsidó gyermek-tánc erejéig.

A hittanórákon tanult énekeket a gyerekek a szülőkkel együtt énekeltek, így ők is bepillantást nyerhettek az intézményben folyó munkába, az áhítaton keresztlül jobban megismerhették egyházunk szellemiségét.

Az est gondolatkörét a 2013-as év mottója adta: *reformáció és tolerancia*, valamint az ehhez kapcsolódó bibliai ige: „*Viseljétek el egymást szeretetben!*” (Ef 4,2) Tolerancia, türelem, szeretet – hangzatos jelszavak, megvalósításuk azonban sokszor a családi életben is nehezen megy. Hogyan fejezzük ki szeretetünket családtagjaink felé – erről tartott áhítatot *Szűcs Mária* iskolalelkész az esték folyamán.

Kiindulásként minden család rajzolt egy Luther-rózsát. A virág öt szirma a Gary Chapman-féle öt szeretetnyelvet szimbolizálta. Az elismerő szavak, a minőségi idő, ajándékozás, szívesség, testi érintés a szeretet kinyilvánításának öt alapvető formája, ezek segítségével tudatjuk a másikkal: „Fontos vagy számomra, figyelek rád.” A szemléletes példák segítettek mindenkinek felismerni, hogy családtagjainknak mi az igazi szeretetnyelvük, mire vágyunk, hogyan tudjuk feltölteni a „szereket-tankjukat”.

Nemcsak egymás felé fordulhattunk, hanem azt is megláthattuk, hogy Isten is hasonló módon mutatja meg irántunk való szeretetét. Bátorító ígéjével erősít, ha elcsüggedünk, minőségi időt tölthetünk jelenlétében, ajándékaival halmaz el, és gondoskodik rólunk, megérinti lelkünket, az úrvacsorában pedig fizikai valóságában is érintkezhetünk Jézussal.

A szeretetnyelvek alkalmazása nem könnyű feladat, sok-sok türelem, áldozat, odafigyelés, tudatos döntések sorozata kell hozzá. Ha azonban megvalósul, létrejön a családi harmónia, erős házasság és bizalommal teljes szülő-gyerek kapcsolat alakulhat ki. A szeretetnyelvek alkalmazásával és felismerésével Istennel való kapcsolatunk is gyümölcsözővé válik, megterem életünkben mindaz, amit a Luther-rózsa jelképez: Jézus Krisztus keresztyje, Isten szeretete a szívben, a hit békessége és vigasztalása a fehér szirmokban, az elővendő boldog reménység már itt a földön, az ég kékjében és az örök élet koronája az arany gyűrűben.

A tartalmas lelki táplálék után szeretetvendégség következett, ahol kötetlenül tudtunk beszélgetni egymással. Az estét énekléssel, imádsággal, áldással zártuk – azzal a reménységgel, hogy jövőre is találkozunk ilyen formában a szülőkkel, gyerekekkel.

Az alkalomról készült fényképek a gyülekezet honlapján (<http://kiskoros.evangelikus.hu/>) megtekinthetők.

FARKASNÉ GOMBÁR ILDIKÓ (Kiskőrös)

Az evangelikus.hu honlapról ajánljuk

1%-os kampány

A Magyarországi Evangélikus Egyház idei 1%-os kampányának középpontjában az az üzenet áll, hogy a civileknek címzett egy százalékok mellett az egyházaknak juttatandó egy százalékok felajánlásával még egyszer segíthetünk embertársainkon. Így például idősotthonaink, anyaotthonaink lakóinak el látását is támogathatjuk. Számos videofilmet készítettünk, amelyekben ezeknek az otthonoknak az életét mutatjuk be (videó: *Győri András Timótheus és Horváth-Bolla Zsuzsanna): Éva néni járni tanul – Egy evangélikus idősotthon lakóját kérdeztük:* href.hu/x/jcye • *Míg e föld az otthonod...* – *Egy evangélikus idősotthon lakóját kérdeztük:* href.hu/x/jcyn • *Édesanyák küzdelmei – Sok gyerekkel, szakítás, válás után, anyaotthonban:* href.hu/x/jcyk

A plakátkészítés kulisszatitkaiba vezetnek be az alábbi írások: *Miért jó evangélikusnak lenni?* – *Beszélgetés Szebenyi Ágnessel és Horváth Balázssal:* href.hu/x/jcym • *Tedd teljessé a mosolyt – Bekukantunk a plakátkészítés folyamatába:* href.hu/x/jcyg • *Novotny Zoltán, a Magyarországi Evangélikus Egyház egyszázalékos kampányának „hangja” – Fotók a hangfelvételtől:* href.hu/x/jcyi

Interjúk

Valaki mondja meg nekem, hogy nem éltem hiába! – Beszélgetés a betegek világnapja alkalmával Kalocsai Zsuzsanna kórházlelkésszel: href.hu/x/jcyp • *A házasság a heteroszexuálisok számára alkalmas életforma – Evangélikusként a homoszexuálisok házasságáról* (frissítve a francia háttéranyaggal): href.hu/x/jcyr • *Az együtt töltött minőségi időben bízva – Interjú a házasság hete kapcsán Várnagy Andrával és Farkas Zsolttal:* href.hu/x/jcyt

Hit- és erkölcsstanoktatás

A tervek szerint 2013 szeptemberétől indul az iskolákban a kötelezően választható hit- és erkölcsstan-, valamint az erkölcsstanoktatás. A Magyarországi Evangélikus Egyház is készül erre, és szeretnénk, ha minél többen választanák a mi felekezetünk által szervezett hittanórákat. Miért válasszák a szülők, gyerekek és fiatalok az evangélikus hittant? Gyerekeket, hitoktatókat és lelkészeket kérdeztünk az *evangelikus.hu*-n látható reklámvideókban (videó: Győri András Timótheus és Horváth-Bolla Zsuzsanna): <http://www.evangelikus.hu/hittanfilmek>

AJÁNDÉKOZZON EVANGÉLIKUS ÉLETET!

Megrendelőlap

Ezzennel megrendelem az *Evangelikus Életet*

☐ negyed évre: 3575 forintért ☐ fél évre: 7150 forintért ☐ egy évre: 14 300 forintért

Megrendelő neve és címe:

Kézbesítési név és cím:
(ajándék előfizetés esetén)

A fenti előfizetési díjak belföldre (illetve Románia és Szlovákia területén) érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre: **Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.** (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés.”) A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse szerkesztőségünket az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon. Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét az elofizetes@evelet.hu címre küldheti el.

HÍREK, HIRDETÉSEK

1% – Brocskó Lajos Közhasznú Alapítvány

A Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesti Kollégiumának (1077 Budapest, Rózsák te-re 1.) Brocskó Lajos Közhasznú Alapítványa tisztelettel kéri Önt, hogy adója 1%-ával támogassa a kollégiumban lakó diákok szociális, infrastrukturális életkörülményeinek fejlesztését. Adószámunk: 18210754-1-42. Köszönjük támogatását.

Evangelikus ifjúsági műsor a Magyar Televízióban

Február 24-én, vasárnap az M1-en 11.10-től *Evangelikus ifjúsági műsort* láthatunk.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

APRÓHIRDETÉSEK

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Hetvenéves korig megbízható, becsületes, keresztény életvitelű társat keresek Közép-Magyarország területén. Öszinte, szolid, szorgalmas, hívő asszony vagyok. A közös út reményében: 30/871-8644.

Evangelikus hölgy családoknál vállal gyermekfelügyeletet, bejárónői munkát – 20/412-2886.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykorszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

1% – Erős Vár Alapítvány

Az Erős Vár Alapítvány a Kispesti Evangelikus Gyülekezetért számlájára a 2011. évi személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásából 142 131 forint érkezett. Ezt az összeget a templom külső és belső felújítására fordítjuk. Ezúton is köszönjük testvéreink támogatását.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 24-étől március 3-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Vasárnapi orgonamuzsika 8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 11.10 / M1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i> 16.05 / Echo Tv <i>Civil Akadémia</i> Gondolatok nagybőjtben 18.34 / Magyar Katolikus Rádió <i>Gregorián énekek</i> 23.15 / Mária Rádió (Budapest) <i>Mégis szeretni</i> Gyökössy Endre tanítása 0.50 / M1 <i>MűpArt Classic</i> A XX. század remekművei	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Bach: g-moll mise – BWV 235 9.35 / Duna World <i>Isten rabja</i> Vendégségben Mózes Árpád ny. evangelikus püspöknél 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangelikus egyház félórája 19.05 / Duna Tv <i>A kommunizmus</i> <i>áldozatainak emléknapja</i> Emlékezés a hősökre 21.25 / Duna Tv <i>Soha, sehol, senkinek</i> <i>(magyar játékfilm, 1988)</i> (90') 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> (radio17.hu) 23.40 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> A rubin fénye	12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a györkönyi evangelikus templomból</i> 13.25 / M1 <i>Giotto és Assisi Szent Ferenc – Az assisi bazilika freskói (olasz dokumentumfilm)</i> 14.06 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Madarász Katalin népdalénekes 15.55 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 16.00 / Duna Tv <i>Hitvallók és ügynökök – Az igazság szabaddá tesz benneteket...</i> <i>(magyar dokumentumfilm-sorozat)</i> Titkosszolgálat egy kolostorban 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i> (corvinusradio.hu)	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Haydn: Nelson-mise 9.30 / Duna Tv <i>Törzsszatal</i> Egyházi élet a Kárpát-medencében 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 15.55 / Duna World <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Honegger: Johanna a máglyán (dramatikus oratórium)</i> 21.05 / Duna Tv <i>Hőbortos szerelem (amerikai játékfilm, 2005)</i> (90') 0.40 / Duna Tv <i>Koncertek az A38 hajón (magyar koncertfilm)</i> Lajkó Electric
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.35 / Duna Tv <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i> 12.00 / Pax Tv <i>Anoma Soni-koncert (zenés ifjúsági műsor)</i> 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: A francia „Hatok”</i> Francis Poulenc: G-dúr mise 16.00 / Duna Tv <i>Hitvallók és ügynökök – Az igazság szabaddá tesz benneteket... (magyar dokumentumfilm-sorozat)</i> Titkosszolgálat a határon túl 18.45 / M2 <i>Vízipók-csodapók (magyar rajzfilmsorozat)</i> 21.05 / Duna Tv <i>Csoda Krakkóban (magyar játékfilm, 2004)</i> (95')	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> „Keressétek először Istennek országát...” 8.35 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i> Vétessék ki szülő szívem... – Szvorák Katalin 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) <i>Lélekhangoló</i> (agnusradio.ro) 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: A francia „Hatok”</i> Honegger: Karácsonyi kantáta – részlet 19.40 / Kossuth rádió <i>Bach- és Mozart-feldolgozások az Ekseption együttes feldolgozásában</i> 21.25 / Duna World <i>Ottlik 100 (magyar dokumentumfilm)</i>	9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 9.50 / Duna Tv <i>Kerekek és lépések (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> A Nyírség homokján 18.00 / Bartók rádió <i>Wagner: Parsifal (háromfelvonásos ünnepi játék)</i> 20.15 / M1 <i>A Dal 2013</i> Döntő 20.20 / Duna Tv <i>Muriel esküvője (ausztrál játékfilm, 1994)</i> (101') 22.45 / Duna Tv <i>Napok, évek, századok</i> Tőkéczki László műsora 23.15 / M2 <i>Földünk és vidéke (magyar dokumentumjáték, 1978)</i> (89')	8.30 / Régió Rádió 1485 – AM 1485 kHz <i>Lélekhangoló</i> 11.20 / M1 <i>Evangelikus ifjúsági műsor</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó az ivándárdai evangelikus és katolikus templomból</i> 12.00 / Pax Tv <i>Händel: Messiás (oratórium)</i> 14.15 / Duna World <i>Törzsszatal</i> Művészet, hit, tudomány világa 15.05 / Bartók rádió <i>Musica Sacra (egyházzenei magazin)</i> 20.15 / M1 <i>Egy nap (amerikai film, 2011)</i> (103') 21.00 / Duna World <i>On the Spot (dokumentumfilm-sorozat)</i>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 24.)

Jézus Krisztus mondja: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki, és rendellek titeket arra, hogy elmenjeteK, és gyümölcsöt teremjeteK” Jn 15,16a (5Móz 32,10C; Mk 12,1–12; Róm 5,1–5/6–11/; Zsolt 10) Jézus a tanítványi léttel kapcsolatban két fontos dolgot hangsúlyoz: egyrészt azt, hogy nem a mi akarunk, hanem az ő megszólító szava miatt vagyunk keresztények, másrészt pedig azt, hogy a gyümölcsöző hívő élet nem szabadon választható tantárgy, hanem kötelező feladat... Ugye, ma sem felejtjük el, hogy ezt komolyan kell vennünk?

Hétfő (február 25.)

Ekkor odamentek a tanítványok Jézushoz, felébresztették, és így szóltak: „Mester, Mester, elveszünk!” Ő pedig felkelt, ráparancsolt a hullámokra, mire azok lecsilapodtak, és csendesség lett. Lk 8,24 (Zsolt 30,4; Jer 26,1–3,7–16,24; Lk 11,14–28) A tanítványok, akiknek hajója ide-oda hánycódik a viharos tengeren, felébresztik Jézust, és segítséget kérnek tőle. Nem tehetnek mást, hiszen az életük a tét, és nem is csalódnak, mert Jézus, akinek hatalmas van a természet erői és mindenféle bajok felett, megmenti őket... Miért van az, hogy ma sokan, akiknek életét viharok tépázzák, nemcsak hogy nem kérik, de nem is fogadják el a segítséget?

Kedd (február 26.)

Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben. Mik 6,8 (Fil 2,5; Jób 2,1–10; Lk 11,29–36) Izráel népe törekszik arra, hogy helyes istentiszteletet gyakoroljon. Számba veszi a különböző áldozati lehetőségeket, kész lenne akár ezer, tízezer áldozatot is bemutatni, sőt a pogányok gyakorlatára utalva felveti az emberáldozat kérdését is: „Uram, kérhetsz bármit, akármilyen nagy dolgot, megteszem érted!” És Isten nem kér mást, csak azt, hogy a mindennapi életük legyen istentisztelet, és a hétköznapiokban mutassák meg döntéseikben, irgalmas tetteikben, Isten iránti alázatban, hogy az Úrhoz tartoznak... Istentisztelet-e az életünk?

Szerda (február 27.)

Az Isten nagy örömet szerzett nekik. Még az asszonyok és gyermekek is örültek. Messzire elhallatszott, hogy mennyire örülnek Jeruzsálemben. Neh 12,43 (Lk 13,17b; 2Móz 17,1–7; Lk 11,37–54) Isten népe átéli, hogy valósággá vált az ígélet. Kiszabadultak a babiloni fogságból, hazatértek országukba, és újjáépítették Jeruzsálemet. Egy új korszak küszöbén állnak. Hálaadó ünnepet tartanak, és megerősítik Istenükkel való szövetségüket. Az öröm betölti mindenkinek a szívét, és bizonyágtétellé válik, mely másokhoz is eljut... A megváltás örömhíre betölt-e bennünket, és elhallatszik-e messzire?

Csütörtök (február 28.)

De kívánjuk, hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanúsítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik. Zsid 6,11 (Ézs 30,26; 1Jn 1,8–2,2/3–6/; Lk 18,31–43) A keresztény ember életét alapvetően meghatározza az a hit, amely Isten megtapasztalt szeretetéből, Krisztus golgotai áldozatából és a Szentlélek naponkénti útmutatásából fakad. És mindez szolgálatra indít; arra, hogy észrevegyük a testvérek szükségait, és építsük a gyülekezetet. A mai íge a szolgálatban való buzgó igyekezetet és a mindvégig tartó reménységet hangsúlyozza, amely a közösség valamennyi tagja számára kívánatos... Tényleg természetes ez mindannyiunknak?

Péntek (március 1.)

Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged! 4Móz 6,24 (Filem 25; Lk 9,43b–48; Lk 19,1–10) Isten népe a pusztában átéli: az Úr, aki kihozta őket a nyomorúság földjéről, szövetséget kötött velük, és a törvények által konkrét útmutatást adott a mindennapokban való helytálláshoz. A rendelkezések között egy áldás is szerepel, amelynek továbbadását Áron kapja feladatul. Az ároni áldás szavai számunkra ismerősen csengnek, hiszen az istentisztelet végén ezzel indulhatunk vissza otthonunkba... Tudjuk-e, micsoda ajándék, hogy áldással térhetünk vissza szereteteinkhez és feladatainkhoz?

Szombat (március 2.)

Jób állhatatosságáról hallottatok, és láttátok, hogyan intézte a sorsát az Úr; mert igen irgalmas és könyörületes az Úr. Jak 5,11b (Zsolt 57,2b; Gal 2,16–21; Lk 19,11–27) Jób könyve a csapások és veszteségek súlya alatt roskadozó embert szólítja meg, és kitartásra, állhatatosságra, reménységre buzdítja, bár sokak számára érthetetlen és megbotránkoztató, hogy az Úr hogyan engedheti meg ezt a mérhetetlen szenvedést, a szinte emberfeletti próbát. Ne értsük félre az apostoli megfogalmazást: nem arról van szó, hogy Jób életének mélypontjai az isteni gondviselés gyöngyszemei, hanem arról, hogy – a Károli-fordítás szavaival – mi lett az „*Úrtól való vége*” ennek a próbának... Meglátjuk-e a hitünket próbáló, érthetetlen helyzetekben, hogy a cél felől értelmet nyerhet minden?

■ HULEJ ENIKÓ

Nyugdíjas lelkészcsaládok összejövedele

A nyugdíjas lelkészcsaládok március 1-jén fél tízkor tartják összejövedetlüket a Deák téren. *Dr. Orosz Gábor Viktor* tart előadást *Keresztyén emberkép és a transzhumán lény* címmel. Szeretettel várjuk a testvéreket.

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veg helyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). **Felelős vezető:** Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a MediaLOG Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratosokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratosokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratosokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

